

भाऊ-वहिणी आपआपल्या घरी सुखात आहेत.

आण्णाबाबांना लहानपणापासून ताजबाबांचे वेड होते. घरी बाबांच्या फोटोला आण्णा उद्बत्ती ओवाळीत, आरती करीत, भजन म्हणत, गल्लीतील चार पोरे गोळा करून बाबांचा नामगजर करीत. पुढे हजरत ताजबाबांनी १९२५ साली समाधि घेतली.

एकदा उत्सवाच्या दिवशी आण्णांच्या आजीने ताजबाबांच्या समाधिला, आण्णांना दर्शनार्थ नेले. समाधिसमोर पेढे, वर्कीची ताटे होती. खूप गर्दी होती आण्णांबाबांना समाधिवर हजरत ताजबाबा बसलेले दिसले व ते खूणेने आण्णांना बोलावित होते. आजीला सोडून आण्णा दुङ्गुदुङ्गु धावत समाधिकडे गेले. हजरत ताजबाबांनी त्यांना शर्टभरून पेढे दिले ते घेऊन आण्णा आजीजवळ आले. आजी धावरली कारण तिला वाटले आण्णानीच पेढे उचलून आणले. तिने विचारले कहांसे लाया? तर आण्णा म्हणाले वो देख ताजबाबा वहाँ बैठे हैं। उन्होने मुझे बुलाया और दिये मे लाया। आजीला काहीच दिसले नव्हते.

पुन्हां ताजबाबांनी आण्णांना खूण केली ये म्हणून. शर्ट रिकाम! करून परत स्वारीने धाव घेतली. ताजबाबांनी पुन्हां पेढे दिले. यावेळी आजीचे लक्ष्य होते. तिला ताजबाबा दिसले नाहीत पण पेढे नातवाने ताटातून उचलले नाहीत याची खात्री झाली, आणे तिचा अंदाज खरा झाला. 'हाच तो प्रसाद' याची प्रचिती येऊन आजी तेव्हांपासून आण्णांना जास्त जपू लागली. आधीच लाडके त्यात आणखी लाडाचे झाले. आण्णांना ती जिवापाड जपू लागली. त्यांचे खाणेपिणे स्वतःच करी.

आण्णांना शिक्षणात रस नव्हता. जेमतेम चौथीपर्यंत शिकले. आवड कशी असणार? देवाच्या शाळेतूनच सर्व शिकून आण्णा जन्माला आले सर्वज्ञ बनून, शाळेला रामराम ठोकला. दिवसभर दंगामस्ती भजन-आरती जोरात सुरु झाली. पुढे आजीने त्यांना आखाड्यांत घाटले. हल्लूहल्लू आण्णा कुस्तीगीर म्हणून चमकू लागले. पहिलवान म्हणून लोक ओळखू लागले. आण्णांचे पहिलवान मित्र अजूनही आण्णांना मोठ्या प्रेमाने "कर्य पहिलवान" म्हणून प्रेमाने हाक मारतात. या पहिलवानाची खिलाई पिलाई (आटवलेले दूध, बदामाचा शिरा) आजी स्वतः करीत असे.

या परिस्थितीतही आणांचे जपतप चालूच होते. शर्यतीच्या अनेक कुस्त्या आणांनी जिकल्या. लोक त्यांना पहिलवान म्हणून ओळखू लागले. आधीच वरचे श्रीमंत त्यात पहिलवानी रुबाब आजीचे वडिलांचे लाडके. वडिल खूप लाड करीत. सुंदर उंची कपडे, तरतन्हेचे सूट, चपला जोडे आणित. आणांच्या आई अजूनही सांगतात की आणांचे पंचबीस-तीस चपला बूट जोड रहायचे. बोलता बोलता गहिवरतात. बोटात चार-पाच अंगठ्या सोन्याची बटणे, गळघात गेझ असा थाट होता.

आणा वीस वर्षांचे असतांना त्यांचे लग्न झाले. पहिली मुलगी कुरकूर करून नाकारली. दुसन्यावेळी तसेच पण आजी आणि वडिल यांचेसमोर काहीं चालले नाहीं. शेवटी लग्न लागले. धर्मपत्नी सुंदराबाई त्यावेळी अकरा वर्षांच्या होत्या.

लग्न. झाल्यानंतर एक दिवस ही स्वारी कुणाला न सांगता पसार झाली. ढाका-बंगलचा रस्ता धरला. ढाक्यापर्यंत गाडीने व पुढे पायी प्रवास सुरु झाला. फिरता-फिरता घनदाट अरण्यात शिरले. चालून थकल्यामुळे एक मंदिर दिसले म्हणून त्या मंदिराकडे निघाले. संध्याकाळ होती. मंदिरातच मुक्काम करावा म्हणून मंदिराकडे निघाले. वाटेत काटे, गोटे, विषारी किडे, विचू, नागाची वारूळे स्वागताला होतीच. पायवाट काढीत मंदिरात पोचले.

अंधार होऊन गेला होता. मंदिरात तेलाचा दिवा जळत होता. मोठमोठी कोळीष्ठके होती. आणा सांगतात तो दिवा कोणी लावला होता हे गूळच आहे. कोळी ताटाएवढे मोठे. आणा कोणाची मूर्ती म्हणून जवळ गेले. ती उग्र मूर्ती अष्टभूजा देवीची होती. भव्य-दिव्य मूर्तिला नमस्कार करून आणा तेशेच विश्रांतिसाठी लोटले. अतिश्रमाने लवकरच झोप लागली. सकाळी उठून पाहतात तर आणांच्या अंगावर काटे आले, आपण येथे कसे काय आलो आणि रात्रभर तरी कसे झोपलो? असे आणांना वाटले. आणा उठले व आईजवळ गेले. भाराऊन पायावर डोके ठेवले. तिनेच आणांना रात्रभर सांभाळले होते. हातात पाहतात तर रक्ताने भरलेली तलवार. आईच्या नजरेला नजर दिली तेव्हां आई हसली आणि आणांच्या कपाळाला रक्ताचा टिळा लावला, व एक माळ आणि साढीचा पदर दिला. इथेच आणांना दिव्यशक्ति भेटली.

आईचा आशिर्वाद घेऊन आणा पुढच्या प्रवासाला निघाले. वाटेत कंदमुळे

खावीत. ज्ञन्या—ओढ्याचे पाणी प्यावे व थकवा गेला की पुन्हां चालावे. आईच्या कृपा प्रसादाने हे मूर्तिमंत चैतन्य आपला मार्ग काढीत चालले होते.

बरेच दिवसानंतर एक मठ दिसला. आण्णा मठात घेले. मठात एक भले मोठे पोट असलेले साधू आपल्याच जटांचा बिछाना करून त्यावरच उकाणे झोपले होते. त्यांचे वय त्या सुमारास सातशे वर्षांचे असावे असे आण्णा सांगतात. पापण्या वीतभर लांब, नखेही तशीच मोठमोठी. त्यांचे शिष्य पापण्या वर उचलीत तेव्हां ते पाहू शकत. त्यांचे खाणे म्हणजे एक शेराचा कंद. असे कंद धूनीत भाजून ते पानाच्या द्रोणात दुधात कुस्करून खात. तेच भोजन सर्वांना असे. आण्णांना पाहून त्यांना आनंद झाला. आण्णा त्यांच्याच सेवेत काहीं दिवस राहिले. एक दिवस ते आण्णांना म्हणाले — बेटा तुझे इथले काम झाले आता तू पुढे, प्रवासास लाग — आणि प्रसाद म्हणून दोन दिव्य मणी त्यांनी आण्णांना दिले.

साधूचा प्रसाद, आशिर्वाद, आईचा प्रसाद घेऊन ही स्वारी पुढच्या प्रवासास निघाली. बाबाच होते म्हणून या सर्व दिव्यातून बाहेर पडले. अशी सात—आठ वर्षे भ्रमंती करून आण्णा नागपूरास परतले. पुन्हां लगेच घर सोडून निघाले. कलकत्ता, खडकपूर, पुलगाव येथे पांच—सहा वर्षे भिलिटरीत राहिले. या अवधीत आण्णांचे वडिल व आजी निघन पावली.

आण्णांची आई सुंदराबाईचा अतोनात छळ करीत असे. आण्णा जेव्हां परतले तेव्हां बायकोचा छळ पाहून तिला घेऊन बिलासपूर, भिलाई, गोबरखाडी येथे राहिले. त्यांचा गृहस्थाश्रम सुरु झाला. जपतपात कधीच खंड पडला नाहीं. आण्णांना रामबाई, मोतीलाल व रमेश अशी तीन अपत्ये झाली. सर्वांस घेऊन परत नागपूरास आले व आईजवळ राहू लागले. चरीतार्थ हॉटेल व लांडी लावली. देवभोलेपणामुळे हॉटेल लवकरच बंद पडले. लांडीही यथातथाच चाले. तीच मद्रास लांडी आजहि घाट रोडवर मोठ्या दिमाखात उभी आहे. ती आता मुळे चालवतात. चांगली चालते.

आजी—वडिल वारले. तसे पारडे फिरले. घरांत मुलाबाळांचा, बायकोचा छळ सुरु झाला. शेवटी आण्णा त्रासाने मुळे व बायको घेऊन माणकाफूरास चंद्रमैली झोपडीत राहू लागले. माणकाफूरास आल्यावर आण्णांना किशोर, सुशीला, पापा, कमला व बबू ही अपत्ये झाली.

आण्णांचे लक्ष संसारात कधी रमले नाहीं आणि दिवसे-दिवस ते विरक्त होत चालले. या सर्वांचा परिणाम शेवटी मुलाबाळांवर उपाशी पोटी राहाऱ्या-वर आला. पीठाची लापशी कसून सुंदरावाई वाढीत. एकदा आम्ही आण्णांच्या घरी गेलो, व ते सर्व पाहून भडभडून आले. आजहि आठवण येते. केविलवाणी मुळे, उदास बायको. घरात दोन-चार भांडी, झोपण्यासाठी गोधड्या, पोती, दोन-चार काचेचे कप. आण्णांनी बायकोला चहा करायला सांगितला. ती खूप लाजून गेली. आण्णा दूध नहीं है. आण्णा म्हणे काली बनाना. तो काळाच चहा होता पण त्याची चव वेगळीच होती. इतका चवदार चहा कधीच पिण्यात आला नाही.

आण्णांनी अती खडतर अशी १२ मोठी व्रते व लहान-मोठी व्रते मिळून ३० व्रते केली. — तपे केली. त्यात त्यांना संकटे आली. पण कोणत्याहि प्रसंगी आण्णा ताजबाबांना कधीहि विसरले नाहीत. त्यांच्या या तपश्चर्याचे फळ आज त्यांना भरपूर मिळत आहे. आण्णांनी तेरा वर्षे झोपच घेतली नाहीं. एकावन दिवसाचे व पुन्हां एकेचाळीस दिवस अखंड उभे रहाऱ्याचे व्रत केले, दोनदा-मौन व्रत स्वीकारले. कुणी काहीं दिले तर खावे-प्यावे नाहीतर उपाशीच रहावे. शेवटच्या तीन-चार दिवसात आण्णांना फार त्रास झाला पण यातूनही ते पार पडले. ऐने पावसाळ्यांत चंद्राचे व्रत केले. चंद्रदर्शन झाल्याशिवाय अन्नपाणी घेत नसत. कधी कधी तीन तीन चार चार दिवस चंद्रदर्शन होत नसे. रात्रीला अडथळे म्हणजे रात्री मोठे वाघ, भुजंग व जंगलच असल्यामुळे मोठमोठे किटाणु आण्णांच्या सोबतीला असत. पण अशाहि परिस्थितीत आण्णांनी आपली उभे राहाऱ्याची जागा सोडली नाहीं. आज त्याच जागेवर खूप उंच खांब्यावर झेंडा फडकतो आहे. आणि वाकीचे लोक झेंडेवाले बाबा म्हणून आण्णांना ओळखतात. मौनत्रता, एवढा मोठा गृहस्थीचा पसारा यांना न डगमगता सर्व आपत्तिनां तोंड देऊन ते उभे राहिले.

असा हा महान शक्तीशाली तपस्वी आज सर्वांसिमोर सर्वांची संकटे उचल-प्यास झोळी पसरून उभा आहे हे सर्वांना माहित आहे. आण्णाच होते म्हणून कसोटीला उतरले. चिरंजीव झाले. पू. गुलाबबाबांचे लाडके झाले. किती अपमान मानहानि सोसली आण्णांनी, अजून संपली कां? नाहीं, अजून सत्त्वपरिक्षा चालूच आहे.

एकदा वं. गुलाबबाबा म्हणाले, आण्णा आता तुम्हांला व्रताची जरूरी

राहिली नाहीं. तुम्ही व्रत करू नका. हिरा आहे माझा आण्णा. वं. गुलाब-बाबांचे हे उद्गार एकून धन्य वाटले. आण्णावर त्यांचे खूप प्रेम आहे. कोटेलला त्यांनी पांच उंबरावर आण्णाना थांबण्यास जागा दिली आहे. पांच उंबरठे स्थान वं. गुलाबबाबांची तपोभूमी आहे. वं. गुलाबबाबांनी त्यांना खूप कसोटीला लावले पण आण्णा त्यातही पूर्ण उत्तरले. ताजबाबांच्या व गुलाबबाबांच्या कृपा-प्रसादाने आण्णांनी वाकीला 'शातिधाम' आश्रम बांधला आहे. नावासारखाच शांत व सुंदर छोटासा आश्रम आहे. आश्रमाचे काम चालू असताना अण्णांना फार त्रास झाला. आडवाट असत्याने वाहने जात-येत नाहीत. रस्ता खूप खराब व कच्चा. पाण्याची स्रोथ नाही. पैसा नाही. पैशासाठी खूप मानहानि सहन केली. अल्यत सरळ स्वभाव असत्यामुळे मजूरानीही त्रास दिला. त्यांना पूर्ण मजूरी, दोन वेळचे जेवण, बिडी, तंबाखू, पानमुपारी, पीनेवाला असला तर तेहि पुरवित. आण्णा सामानासाठी नागपूरला आले की हे मजूर स्वस्थ बघून दिवस-भराची मजूरी दाबून घेत. आण्णांनी स्वतः माती गाळण्यापासून घेमेले उचलणे, विटा उचलणे, अशी सर्व कामे केली. आश्रम उभा राहित्यावर रंगही लावला.

ते झाडझूऱ करीत, मजूरासाठी बेसन भात शिजावित असत. आश्रम जेव्हां पूर्ण रूपात उभा झाला, लाईट आले तेव्हां केवढा अनंद. काम करताना आण्णांच्या उजव्या हाताला. व पायाला दोनदा नाग चावले पण काम बंद केले नाही. लोक तर म्हणाले हा बुवा वाचणार नाहीं. कधी कधी उपाशीच झोपायचे. एकटेच झाडाखाली रहायचे. त्यांच्या कष्टाला मोल नाही. आश्रमाचे काम चालू असतानाहि कोटेलच्या यात्रांना न चुकता जात असत. कोराडी घाट रोडवर भिकारी भोजन, संदल ताजबागचा चालूच असे. या भंडान्यात पंधरा ते वीस हजार गरीब जेवतात. आण्णा स्वतः सर्व जातीने करतात. वं. गुलाब-बाबा यावेळी हजर असतात.

एकदा कोराडीला रात्री नवरात्रात नवमीला दीड वाजता वं. गुलाबबाबा आले होते. भिकार भोजन आटोपून आवरा आवर करून आम्ही बाबांची वाट पाहात बसलो होतो. बाबा आले पंगत बसली आणि साक्षात् कोराडीच्या आईने दोघानाहि आपल्या हाताने जेऊ घातले. असा हा कणखर वृक्ष डौलाने ताठ उभा आहे अणि भक्तरूपी फांदा-फळा-फुलांनी डवरला आहे. आण्णा भक्तांच्यासाठी धावून जातात. फार दूर असेल तर स्वप्नात दर्शन देऊन संकट दूर करतात.

आण्णांनी भक्तांचे दुर्घररोग बरे केले आहेत. प्रसादाने मुळे झालेली आहेत आंधक्कांना डोळे आले आहेत. महारोगी चांगले झाले आहेत. हे सर्व कष्ट उचलतांना आण्णांचे फार हाल होतात. वधवत नाहीं. आण्णांचे भक्त नागपूर, भंडारा, विलासपूर, व आसपासची खेडी, सूरत, पुणे, मुंबई, कलकत्ता, अहमदाबाद, हरयाना, दिल्ली, बेहरीन, लखनौ या जागी जास्त प्रमाणात आहेत.

एका काळी अती खडतर व्रते-तपे करून फार उग्र स्वरूपाचे आण्णा होते. म्हणून नागपूरचे जुने भक्त अजूनहि आण्णांना धावरतात थरथर कापतात. परंतु वं. गुलाबबाबांच्या सान्निध्यात राहून आण्णांचा उग्रपणा पूर्णपणे गेला व आता आण्णा खूप शांत व प्रेमळ झाले आहेत. त्यांचा कडकपणा आठवला की अजून शहारे येतात. पूर्वीचे आण्णा व आतांचे आण्णा यात परिवर्तन झाले आहे. ते होण्यास वं. गुलाबबाबांची कृपा.

आण्णा मला नेहमी म्हणायचे माँ तू काहीतरी लिही. तुलाच लिहाव लागत आणि मला नेहमी वाटायच मी काय लिहिणार? तुम्हीच शवित द्या तर जमेल. आणि ही त्यांचीच कृपा—आशिर्वाद.

त्यांचे अल्पचरित्र मजसारख्या बुद्धिनेकडून त्यांनी लिहून घेतले. हजरत ताजबाबा व वं. गोपालकृष्ण गुलाबबाबांच्या चरणी ही एक छोटीशी पुष्पपाकळी अर्पण करते आणि पदर पसरून हेच मागणे मागते की आण्णांबाबांना उदंड आयुष्य आरोग्य, किर्ती व वैभव लाभो. सर्व भक्तांचे लाडके आण्णा नेहमी सुखात राहोत.

(वरील लिखाणात आण्णा म्हणून संबोधिले आहे. तेच सध्याचे सुहास्य-वदन संत श्री. ताजुद्दिनबाबा.)

गुरुपौर्णिमा

○○○○○○

रविवार ता. २४ जुलै १९८३ रोजी आपल्या महाराष्ट्रात गुरुपौर्णिमा हा उत्सव सर्वंत्र शाटात साजरा केला जाईल. या पौर्णिमेला 'व्यास पौर्णिमा' असे दुसरे नाव आहे. आपल्या हिंदू धर्मांमध्ये प्रत्येक पौर्णिमेला निरनिराळी नावे आहेत. या पौर्णिमेच्या मागची जी पौर्णिमा झाली तिळा वटपौर्णिमा हे नाव होत याणि आता या पुढील जी पौर्णिमा येईल तिळा नारळी पौर्णिमा असं नाव आहे. भाद्रपद महिन्यातील जी पौर्णिमा तिळा प्रौष्ठपदी पौर्णिमा' अस म्हणतात.

आषाढ महिन्यातील साजरी केली जाणारी जी ही गुरुपौर्णिमा आहे ती महाभारत, वेद व पुराणे यांचा जन्म ज्यांचे पासून झाला त्या व्यासमुनीच्या स्मृतीप्रित्यर्थ साजरी करण्याची प्रथा आहे.

"व्योसोच्छिष्टम् जगत् सर्वम्" असे नेहमी म्हटल जाते. याचा अर्थ असा की जगातील सर्व ज्ञानसंतांनी जे ज्ञान लोकांपुढे ठेवल ते ते सारे महर्षि व्यासांच्या मुखातून आलेल आहे. ज्ञानियांचा राजा म्हणून ज्यांना मानतात त्या ज्ञानदेवांनी सुद्धा चानेश्वरी लिहिताना 'व्यासांचा मागोवा घे तु' अस म्हणून सुखावत केली आहे.

सर्व संतांनीच अत्यादर दाखविलेल्या या महर्षि व्यासांचं खरखुर नाव कृष्ण द्वैपायन व्यास. त्यांचा जन्म एका बेटावर झाला म्हणून 'द्विप' हे नाव त्यांच्या नावापुढ लावल गेल. ते काहीसे सावळे होते म्हणून त्यांचे वडील त्यांना 'कृष्ण' या नावाने हाक मारीत असत. महर्षिव्यास हे पराशर नावाचे एक महामुनी होऊन गेले त्याचे पुत्र होत.

वेद हे आम्हां हिंदूंचे परमपवित्र असे ग्रंथ आहेत. ऋग्वेद, यजुर्वेद, सामवेद व अर्थवेद या चार वेदां शिवाय रामायण व महाभारत हे आम्हां हिंदूंचे अतिशय महत्वाचे व परमपवित्र असे ग्रंथ आहेत. रामायणाची रचना मुनी वालिमकीने केली तर महाभारताची रचना व्यास महर्षिनीं केला. साक्षात् श्री गजाननही व्यासांवर प्रसन्न होते. गणपती लेखन करीत आहेत व व्यास कथन करीत आहेत अशी चित्र आपण पहातोच. रामायण हे जसं महाकाव्य आहे तसेच महाभारत ही महाकाव्यच आहे. कौरव पांडवांच्या ऐतिहासिक

लढाईच वर्णन यात आहे आणि अशा या ग्रंथाची रचना करणारे व्यासजीच होत.

व्यास याचा अर्थ संपादक असा एका पंडिताने केला आहे. व्यासांनी भारतातील विखुरलेल्या साहित्याचे एकत्रीकरण केले, ते क्रमवार लावले व संग्रहीत करून ते ग्रंथरूपाने संपादन केले म्हणून व्यास या नावाचा अर्थ संपादक आहे अस तो पंडित म्हणतो. असा हा जो पंडित आहे त्याचे नाव आहे भगवत शरण उपाध्याय.

महाभारता प्रमाणेच पुराणांचेही संपादन करण्याचे अतिशय कठिण व किंचकट असे काम व्यासांनी केल. आपल्या भारताचा अती प्राचीन असा इतिहास याच पुराणाद्वारे आपल्याला मिळतो. यांनी भारतातील सर्व क्रिष्णची व राजांची कुळ व वंशपरंपरा शोधून काढली. व्यासांनी रचलेल्या महाभारतात एक लाखावर श्लोक आहेत. म्हणूनच की काय या महाभारताला 'शत [सहस्री संहिता' अस म्हणतात. केवढ्या प्रचंड प्रमाणात यांनी ही रचना केली आहे ते पहा! आणि म्हणूनच की काय व्यासांच्या बाबतीत नेहमीच म्हटल जात.

"नमोस्तु ते व्यास विशाल बुद्धे

फुल्लार विदायत् पत्रव नेत्र।

येन त्वया भारत तैल पूर्णः

प्रज्वालितो ज्ञानमय प्रदीपः"

अस म्हणून व्यासांना वंदन करण्याचा प्रधात आहे. या श्लोकाचा अर्थ असा फुललेल्या कमळासारखे ज्याचे आकर्षक नेत्र आहेत. ज्यांची बुद्धि विशाल आहे अशा हे व्यासमुने तुम्ही भारतरूपी तेलाने भरलेला ज्ञानदीप प्रज्वलित केलात त्या तुम्हांला माझा नमस्कार असो—

तेव्हां ज्ञानदानाचं गुरुत्व व्यासांच्याकडे 'येतं म्हणून व्यासांच्या स्मृतीसऽवंदन करून त्यांच्या पासून आपण विद्या ग्रहण करतो म्हणून सर्व सुशिखित व सुसंस्कृत जनता त्यांचे विषयी या दिवशी कृतज्ञता व्यवत करते.

व्यास हे आपले पहिले गुरु होत. गुरुचा महिमा मोठा आहे. साने गुरुजीनी म्हटल आहे की गुरु आपणास ज्ञानाच्या गाभान्यात घेऊन जातो व ज्ञानाशी एकरूप करून टाकतो. गुरु म्हणजे उचंबरणारा महासागर! सत् शिष्याचा

मुखचंद्रमा पाहून गुरु हा हेलावत असतो जलाशयात पाणी पुष्कळ आहे. घटानं आपली मान विनम्र केल्याशिवाय तो त्यात घेऊ शकणार नाही. त्याच-प्रमाणे गुरुजवळ शिष्यानं विनम्र ज्ञाल्याशिवाय त्याच्यात ज्ञानकण येणार नाहीत हे तुम्ही सदैव लक्षत ठेवा. गुरुचा महिमा मोठा आहे आणि म्हणूनच की काय भगवान श्रीकृष्णांनी आपले गुरु सांदिपनी यांच्या घरी लाकडे वाहिली होती. भगवान दत्तात्रेयाने आपले शंकर गुरु मानलेले आहेत. तुम्हांला सुद्धा आता-पर्यंतचे शिक्षण घेत असताना अनेक गुरु भेटले असतील आणि म्हणूनच अस म्हटल आहे.

गुरुरब्रह्मा गुरुर्बृंशिष्णु

गुरु देवो महेश्वरः

गुरुर् साक्षात् परब्रह्म

तस्मै श्री गुरुवे नमः

महर्षि व्यास आपले अगदी पहिले गुरु असल्यानं आपण त्यांना त्यांच्या आजच्या या स्मृतिदिनी वंदन करू या आणि हे व्यासमुने आपल्या सारखीच प्रगाढ बुद्धिमत्ता आम्हांला दे, प्रचंड प्रमाणात प्रथं रचना करण्याच सामर्थ्यं आम्हांला दे अशी प्रार्थना आपण करू या.

गुरुपौर्णिमा प्रसादयाचना

८८०८८०९८८०८८०८८०८८०

श्री. वसंत वामन प्रधान

श्री गणाधीराज को. ओ. हाऊर्सिंग सोसायटी लि.

बि. नं. २, ब्लॉक नं. १२, मिठागर रोड, मुंबई (पूर्व)

मुंबई - ४०००८१.

मन एव मनुष्याणां कारणम बंध मोक्षयो. जीवात्मा अर्थशून्य जीवन जगतो आहे. (अध्यात्मिक) कथीमधी मनाला जाग येते आणि हे सारे संपादेसे वाटते. तेच ते बंदिस्त यांत्रिक जीवन, जे सारे आयुष्यभर जगला, मुक्त जीवनाचे

संकल्प मावळले साच्या दिशा अंधारल्या. शेवटी संचीत म्हणून आहेच. जीवनाचा ध्येयवाद पूर्ण झाला नाहीं तर जीवनाची अपूर्णता जाणवते. मनातील रुखरुख अंतर्मनाचा शोध घेते. स्वप्न सृष्टीचे देखावे अल्पकाळ मनाला संतोष देतात परंतु वास्तवांत परत तडफड सुरु होते. असे हे अतृप्त मन वासनांचे गाठेडे घेवून केव्हांतरी आत्म्याबरोबर प्रयाण करते ते परत वासना तृप्ती करता नवीन देहात प्रवेशते. असा हा वासना तृप्ती करता चाललेला जीवात्म्याचा अट्टाहास थांवत नाही व पुन्हा पुन्हा संचितांचे गाठेडे घेवून प्रवास सुरु होतो. जीव दमतो अग्रिक होतो व सुटकेचा मार्ग शोधू लागतो. दैववशात जीवात्म्याला प्रकाश किरण दिसला तर जीवनाची सारी दिशा बदलते व तो लोहचुंबकाप्रमाणे प्रकाशकडे धाव घेतो. हा प्रकाश किरण म्हणजेच सद्गुरुची कृपा. ह्या प्रकाशाने न्हाऊन निघण्याचे भाग्य ज्याना लाभले ते अंती सद्गुरुसी एकरूप झाले. तेथे जीवन संपले, नदी सागराला. मिळाली, आत्मा परमात्म्यात विलिन झाला बंदिस्त जीवनाचे दास्यत्व सुटले, मुक्त जीवनाचे स्वातंत्र्य मिळाले परंतु आता त्याचा उपयोग नाहीं. कारण जीवनाची विस्मृती झाली. अशा जीवन मुक्त अवस्थेत जे जगले त्याचे आदर्श आपल्यापुढे ठेवू या. श्रीसाईबाबांचे एक निष्ठ भक्त म्हाळसापती, श्री उपासनी महाराज, जोग, माधवराव देशपांडे, (ज्ञामा) श्री दासगण महाराज असे अनेक ज्ञात व अज्ञात भक्त संसारातसुद्धा विरक्त जीवन जगलेल्यांचे स्मरण सुद्धा आपले जीवन चैतन्यमय करीत मी एक सामान्य साईभक्त अध्यात्म्याचे काही ज्ञान नसणारा केवळ साईकृपेवर जीवन जगणारा माझी जीवन नौका श्रीसाईबाबा पैल तीरी नेतील अशी खात्री आहे. गुरुपौर्णिमेला श्रीबाबांचे स्मरण करताना माझी तळमळीची विनति आहे की बाबा वासनांचा परित्याग होईल अशी माझी मनाची धारणा दृढ करा. माझ्या मनाचे घोडे जे सैरावैरा धावत आहेत त्याचे तुम्ही सारथ्य करा व लगाम घट्ट धरून आजपर्यंतचे वासनांचे गाठेडे तुमच्या चरणाजवळ ठेवून घ्या. मी व माझे साईकुटुंबिय बंधुभगिनी तुमच्या कृपेने मुखाने संसार करून अखंड साईर्चितनात रहावे यापेक्षा दुसरे सुख कसले! संसारी जीवनांत:- बाह्याकारे बंदिवास अंतरी साईसी दृढसहवास" अशी अवस्था असावी.

श्रीसाईं सद्गुरु महिमा

—सौ. उषाताई अधिकारी
सावित्री सदन, बंदर रोड, रत्नगिरी.

गुरुर्ब्रह्म हा गुरुविष्णु गुरुदेवो महेश्वरः ॥
गुरुः साक्षात्परब्रह्म तस्मै श्रीगुरवे नमः ॥

गुरु म्हणजे प्रत्यक्ष परमात्माच. दोन्ही अभेद आहेत. परमेश्वराने सुद्धा गुरुचे महात्म्य कबूल केले असून प्रत्यक्ष परमात्म्याने सुद्धा गुरु केला आहे. “कृष्ण परब्रह्मचे रूपडे, फोडी लाकडे सांदिपनीकडे”। विष्णुने आठव्या अवतारात सांदिपनीकडे लाकडे तोडली. गुरुज्ञा पाळली, पडले ते काम केले. प्रत्यक्ष परब्रह्म आपलेकडे रावराब रावले. हे कल्ताच सांदिपनीना फार वाईट वाटले परंतु श्रीकृष्णाने त्यांची समजूत घातली. कंसाचे रक्षक कृष्णाला शोधायला येताच स्वतःच्या मुलाला कृष्ण म्हणून त्याचे ताब्यात देऊन टाकले. गुरुचे हे आपल्यावरचे प्रेम कृष्ण विसरला नाही. मृत्युच्या कराल दाढेत गेलेला सांदिपनीचा कौशिक त्याने परत आणून दिला. आणि आपली गुरुभक्ती शिखराला चढविली. प्रभू रामचंद्रालाही वसिष्ठ ऋषींना गुरु केले, घुरुवाने नारदाना गुरु केले. व अक्षयपद मिळविले. वाल्याने नारदानांच गुरु करून वाल्यीकी ऋषी म्हणून नाव मिळविले. धौम्य ऋषींच्या आरुणीने स्वतःचा देह बांधावर आडवा घालून पाण्याचा लौट थांबवला. केवळ गुरुज्ञा पाळण्यासाठी उपमन्यु आंघळा ज्ञाला. विहिरीतही पडला पण त्याची तीव्र गुरुनिष्ठा पाहून सद्गुरुंनी त्याला बाहेर काढून त्याचे रक्षण केले. गुरु कसा असावा याचे थोडक्यात मार्मिक विवेचन दासगणूनी श्रीगजानन विजय ग्रंथात केले आहे ते असे —

गुरु असावा महाज्ञानी । चातुर्थ शास्त्र चितामणी ।

गुरु असावा परमगुणी । विघ्ननगाते संहारिता ॥

गुरुच पिता, गुरुच माता, गुरुच मोक्षदाता । गुरु आहे सर्वकाही ॥

या वर्णनाला पात्र असलेले आपले सद्गुरु, आपले परमदैवत म्हणजे श्रीबाबा. ज्यांचे नुसते नाव उच्चारले, मूर्ती पाहिली की अंगावर रोमाच

उठवेत, कंठ दाटून यावा, डोळ्यांना अश्रुधारा लागाव्यात असे! आपले दैव थोर म्हणूनच बाबांसारखे रत्न आपल्याला लाभले. आपणाला त्यांच्या नुसत्या दर्शनाने इतका आनंद होतो, समाधान लाभते, शांती मिळते, मग त्यांच्या प्रत्यक्ष सहवासात राहिलेल्या माणसांची स्थिती काय वर्णवी? पण प्रत्यक्ष सहवास मिळालेल्या भक्तांची पण बाबांनी विलक्षण परीक्षा घेतली आहे. दादा केळकरांना एकादशीच्या दिवशी कोन्हाळ्यास स्वतः जाऊन सागुती आणण्याची आज्ञा केली. दादा कर्मठ ब्राम्हण पण गुरुपदी अनन्य निष्ठा. वार्धक्याने देह विकल झाला असताही ते गुरुज्ञा पालनासाठी सागुती आणायला निघाले. श्रीबाबांनी त्यांची पात्रता ओळखून त्यांना जाण्यास मनाई केली. जी गोष्ट दादांची तीच काका दीक्षितांची. उच्च शिक्षित, श्रीमंत, उच्चवर्णीय ब्राम्हण कुळात जन्मलेल्या काकांना तर आसन्नमरण बोकडाला मारण्याची आज्ञा केली. काकांनी खरोखरच सुन्याचा वार करण्यासाठी हात वरूळाकार फिरवला. तेव्हां बाबा म्हणाले, “काका, तू ब्राम्हण असून किती निष्ठूर आहेस रे? शाबास तुवी. तू हिसा करायला कसा घजावलास? काकांनी नम्रपणे म्हटले की परीणामांची पर्वा आम्ही कशाला करायची? इष्टानिष्ट मला कछत नाहीं. कछते ते गुरुच्या आज्ञेचे पालन आपल्या शब्दाइतके जपण्यासारखे अन्य काय आहे या जगात? आपली आज्ञा, मग ती कसलीही अंसो. त्याचे पालन करणे हेच एकमेव सर्वश्रेष्ठ कर्तव्य मी समजतो. श्री बाबा हसले. बोकडाचे मरण कवळांचे हातून चुकले आणि त्यांची भक्ती कळसाला पोचली. भीमाजी पाटील कफक्षयी. तापाने बेजार. पण गुरुज्ञेचे पालन म्हणून ओल्या जभिनीवर सतत वावरले. झोपले आणि त्याचे बक्षिस म्हणून श्रीबाबांनी त्यांना त्या भयंकर रोगातून मुक्त केले. तो अमीर शक्कर वातविकाराने आजारी झाला असता त्यालाहि चावडीत रहायला सांगितले होते. ती पण जीर्ण, सरडे, पाली, विचू यांचे आगर असलेली. अमीर शक्कर कंटाळून एका रात्री पळाला. त्याचेवर इतका भयंकर प्रसंग ओढवला की, कोपरगावाहून तो ‘बाबा बाबा’ ओरडत परत चावडीत आला. गुरुज्ञा पाळळी नाही तर अशी संकटे येतात, हे त्याला पटले ‘तात्या पाटलानेही’ दोनवेळा आज्ञाभंग केला तेव्हां त्यांना अपघातात सापडावे लागले. पण, बेच्यांनी आज्ञा पाळताच त्यांना चोरांपासून अभय मिळाले. ‘नोकरी सोड’ असे पुन्हा पुन्हा सांगत असताही दासगणूनी आज्ञा मोडली. त्याचे प्रायश्चित्त त्यांनाही भोगावे लागले. अखेर ते बाबांना शरण आले. व त्यांनी नोकरी सोडली. बाबांनी त्यांना अभय देऊन आपल्या श्रेष्ठ भक्तात उच्च पदाला बसवून त्यांच्याकडून संतचरित्रे लिहवून घेतली. श्रीबाबा जितके

रागीट तितकेच करणावन होते. भक्तांना वळण लावण्यासाठीच ते त्यांची परीक्षां घेत. वेळेनुसार शिक्षाही करीत. पण त्यांचे इतके भले करीत की त्या माणसाने काय समजायचे ते समजावे. श्रीबाबांची पंचमहाभूतांवर पण सत्ता होती. ही सत्ता फक्त परमेश्वराच्या आधीन आहे. पण बाबा हे परमेश्वर स्वरूपच असल्याने त्यांना वादळ शमवता आले, अग्नी शांत करता आला. जी स्थिती पंचमहाभूतांची तीच निर्जीव गोष्टींची. सापाच्या भयंकर विषाळा त्यांनी वर चढू दिले नाहीं. प्लेगच्या गाठी स्वतःच्या अंगावर घेतल्या. इतकेच नव्हे तर भक्तांची अनेक संकटे स्वतःवर घेतली. स्पर्शाने रोग बरे केले, उदीने बरे केले. परमप्रिय तात्यावा हा आपला शिष्य नव्हे तर पोटचा पोरगा मानून त्याच्या मृत्युच्या बदल्यात स्वतःचा प्राण अर्पण केला. याहून गुरुची थोरखी ती काय वर्णवी?

सद्गुरु साई माऊली आज प्रत्यक्षात नाहीं. डोळ्यांना दिसत नाहीं. नाही दिसली म्हणून काय झालं? अदृश्य रूपाने ती भक्तांना संकटांची सूचना देत आहे. त्यांचे रक्षण करत आहे. व्याधिमुक्त करीत आहे. दिलेले वचन पाळीत आहे. कृपेचा वर्षाव करीत आहे. याहून दुसरे आपणाला काय हवे! जन्मास यावे आणि साईसारखाच सद्गुरु लाभावा.

परात्मर सद्गुरु साई
त्यासारखा कुणी झाला नाहीं।

पुष्कळसे गुरु आपल्या गुरुपदाचे स्तोम माजवतात. मी तुमचा गुरु आहे. असे श्रीबाबांनी कधीच भासवले नाहीं. मी अल्लाचा बंदा गुलाम आहे, तुमच्या विष्ठेपोटीचा कीडा आहे. इतके कमीपण स्वतःकडे घेतले. पण परब्रह्माचे तेज आणि ओढा लपून थोडेच रहाणार? मुळचे शास्त्रांसारखे कर्मठ, सोवळ्या ब्राह्मणाला घोलप स्वामींच्या (त्यांच्या गुरुच्या) रूपात दर्शन दिले तर पंडित डॉक्टरांना त्यांचे गुरु काका पुराणिक यांचे रूपात दर्शन देऊन स्वतःला गंध लावून घेतले.

एक दिवस ते तात्या नूलकराना म्हणाले, “म्हाताच्या, या खांबाची पूजा कर. नम्रपणे तात्या होय म्हणाले. धावत पळत पूजेची तयारी करू लागले. ते पाहून बाबा म्हणाले, शामा, तो एकटाच काय पूजा करतो? तू पण कर. शामराव. म्हणाले मी मुळीच या खांबाची पूजा करणार नाहीं. तुमची करीन.”

बाबा ऐकेनात. श्यामराव हट्ट सोडीनात. शेवटी दादा केळकरांनी पंचांग पाहिले तो व्यासपौणिमेचा - गुरुपौणिमेचा दिवस होता. सर्वांना आनंद झाला. तात्याबा पाटलांना शेतावरून बोलावून आणले. श्रीबाबांसाठी नवीन वस्त्रे आणवली सर्वांनी मनोभावाने श्रीबाबांची पूजा केली. तरी स्वतःकडे मोठेपणा न घेता बाबा म्हणाले लेकरांचा हट्ट आहे ना? होऊ द्या त्यांच्या मनासारखे. असे होते श्रीबाबा खरे भवतवत्सल - खरे गुरु. त्या दिवसापासून शिरङ्गीत दरसाल गुरुपौणिमेचा उत्सव धूम घडाक्यात होत आहे. मुंगीसारखी माणसे पाऊसपाण्याची पर्वा न करता मुलांलेकरांना घेऊन धावत आहेत. उत्सवाचा आनंद भोगीत आहेत. समाधान पावून परतत आहेत. मलाहि वाटते जावे असे! पण मी पडले अबला. जायला जमत नाही. पण माझे मन विचलित होत नाहीं. माझा दयाधन गुरु श्रीसाईहरी माझ्या हृदय मंदिरात केवळांच विराजमान झालेला आहे त्याच्या छळीचीच मी मनोभावे पूजा करते. माझ्या घरीच माझी पूजा मान्य होतेय. आशीर्वाद मिळतोय आणखी काय मागायचे? काय मिळवायचे?

मी एवढेच म्हणते -

श्री सद्गुरु बाबा साई
अखंड सौभग्य मज देई
नित्य अनुसंधान राही
अशीच बुद्धि मज देई ॥

श्रीसाई सद्गुरु चरणांशी पुन्हां पुन्हां नमस्कार ओम तत् सत् ।

जैसे मूळसिंचने महजे । शाखापल्लव संतोषती ॥

- र. श्री. पुजारी.

रमा निवास, १९२ सदाशिव पेठ, पुणे ३०.

श्रीसाईसारख्या जागृत दैवताची भक्ती आपण इतकी करीत असतानाही शिरडीस गेल्यानंतर आपले चित्र श्रीचरणी हळूवार, व्याकूळ का होत नाहीं? मनाचे पाषाणपण का मोडत नाहीं बरे? या प्रश्नाचे उत्तर सरळ आहे. विहीर पाताळापर्यंत खण्ल्याशिवाय तिळा जिवंत पाणी कसे लागेल? श्रीगुरुंवर दीर्घ-काळ प्रेम केल्याशिवाय, त्यांची सेवा केल्याशिवाय, त्यांच्या चरणी अनन्य ज्ञात्या शिवाय भक्तीचा उमाळा मनात कसा निर्माण होईल? प्रेमाची मुळे अंतः-करणाच्या तळापर्यंत पोचतील तेव्हांच हे सर्व शक्य होणार. अन्यथा आपली भक्ती विहीरीत वृहन ओतलेले पाणी किंवा बागेतील फुलझाडांना वृहन चिकट-विलेली रंगीबेरंगी फुलेच ठरणार!

बागेतील फुलझाडांना पाणी धालणारा माळी आपली पाण्याने भरलेली ज्ञारी त्यांच्यावर धरीत असतो. पण त्याचे सर्व लक्ष आपण धातलेले पाणी त्या फुलझाडांच्या मुळांशी पोचते की नाहीं इकडे असते.

पाणी फुलझाडांच्या मुळांशी पोचावे न्हणून ज्ञारीची धार प्रामुख्याने तो मुळांच्या दिशेनेच धरतो. खतही मुळांशीच धालतो. मुळांशी उगवलेले तण काढून, तेथील माती भुसभुशीत करून तिच्यात एक आळेही तो करतो. यामुळे मुळांना शेवढपर्यंत पाणी पोचून शाखापल्लव संतोष पावतात. सेवा करणारास इष्ट ती फुले-फळे यथाकाल आनंदाने प्रदान करतात.

भक्तीचे बाह्यस्वरूप या रसरशीत फुलापानांप्रमाणे असते. अंतःस्वरूप मात्र स्वतःस जमिनीत खोलवर गाढून घेणाऱ्या आणि तेथून वरील फुलापानांना अखंड जीवनरस पुरविणाऱ्या मुळांप्रमाणे असते.

धूप-दीप-आरती, गायन-वादन, शांतता यामुळे मंदिरात नेहमीहून एक निराळे वातावरण तयार होते. ते वातावरण सात्त्विक मनाना भुरळ घालते.

उन्हाळधात वाळधाच्या पंख्याचे जे स्थान, ते या वातावरणास लाभते. मन क्षणभर सुखावते. याचा अर्थं त्या दैवताविषयी मनात भक्तीचा उदय झाला असे नाही. तो उदय होण्यास काही पाश्वंभूमी असावी लागते. ती पाश्वंभूमी घरीदारी, समाजात लहानपणापासून तयार होत असते. जमिनीत खोलवर पसरलेली झाडाची मुळे मातीमधून जीवनरस शोषून घेतात त्याप्रमाणे भक्तीचे पोषण मनात हळूहळू चालू असते.

मूर्ती दिसो वा न दिसो, मंदिर दिसताच थांबून हात जोडणे हा भारतीय मनाचा भक्तिसंस्कार एका जन्माचा नव्हे. अनंत जन्मांची ही उपासना होय. असा भक्त मंदिरातील मूर्तीसमोर उभा राहाताच त्याच्या डोळ्यांना प्रेमाशृंच्या धारा लागतात. त्या पाहून पाषाणमूर्तीत असलेल्या देवाचे मनही आनंदाने गहिवरते. असा भक्त ते स्थान सोडून दूर कोठे निघाला तर विरहाने मूर्तीच्या डोळ्यांना धारा लागतात. देव आणि भक्त यांच्या प्रेमाचा हा अपूर्व गोड आविष्कार पाहाताना ध्यानी येते की हे नाते या जन्मीचे नाही. जन्मजन्मांतरीचे आहे.

देव मूर्तीरूपाने मंदिरात असला तरी प्रत्यक्षात त्याची चरणकमळे कोठे विसावतात वरे? या प्रश्नाचे उत्तरही संतानी दिले आहे. देवाचे चरण आपल्या घरात, नोकरीधंद्याच्या ठिकाणी, रस्त्यात, फार काय धावत्या वहानातही विसावतात. तेथे आपण त्याच्याशी कसे वागलो यावंरच आपल्या भक्तीचा वेल-विस्तार शाखापल्लव किंवा फुले-फळे अवलंबून असतात.

ज्याला आपण पूर्णपणे जाणले. जो आपल्या जिवाचा जिवलग झाला, अजुनाप्रमाणे सखा आणि श्रीकृष्णाप्रमाणे गुरु झाला त्याच्या प्रेमभेटीचा आनंद काय वर्णवा! पण असे नाते दुर्मिळ. मनाच्या मुळाशी अखंड प्रेमसिंचन केल्याविना असे नाते निर्माण होणेही अशक्य.

सद्गुरु महिमा अगाधाचि

ह. भ. प. श्री. चितामण लक्ष्मण शिंत्रे.
शिंत्रे सदन, १० वा रस्ता चेंबूर, मुंबई ७१.

आटपाट नगर होते, तेथे दामोदर रंगनाथ नावाचे एक सधन सद्गृहस्थ
सदाचार संपन्न, लहानसे कुटुंब असलेले, सदासुखी, सदा आनंदी, देशस्थ यजुर्वेदी
ब्राह्मण, देगांवकर है ज्यांचे उपनाव अशा रितीने आपल्या कुटुंबासह वर्तमान
आपल्या आयुष्याचा काळ मागे टाकीत होते.

कोणी गृहस्थ होते, दामोदर रंगनाथ नावाचे ॥
देगांवकर जयाचे होते उपनाव आयकासाचे ॥१॥

त्यांना मालती नावाची एक सुकन्या होती. ती 'परम साईभक्त' होती.
आपल्या भक्ताची परिक्षा पहावी असे बाबांना वाटले की काय? कोण जाणे?
आणि त्यांची ती कन्या तापाने फारच आजारी झाली.

तत् कन्या ज्वर पीडीत होती बहु दिवस मालतीबाई ॥
उपचार बहुत केले, परंतु गुण येईना असे होई ॥२॥

ताप फारं बाढला पण गुण नाही सर्वं तन्हेचे उपचार झाले, डॉक्टर, वैद्य,
हकीम, गंडे, धागे, दोरे ज्योतिषी रथी महारथी सर्वं पालथे घातले पण काहीही
उपयोग झाला नाही. आता काय करावे म्हणून डोळचासमोर प्रश्न उभा राहिला
दुःखे अनिवार होऊ लागले. ती शुद्धितही नव्हारी. पण तिच्या मनात साई-
बाबाचे नाम स्मरण चालू होते. तोंडाने ती काही तरी पुटपुट होती. अशा
परिस्थितीत ती सांगत होती की मला बाबांकडे घेऊन चला. तेथे मी बरी
होईन. पण सर्वांचा तेवढा विश्वास श्रद्धा नसल्याने कोणी घेऊन जाण्यास तयार
होईना! शेवटी तिची शेवटची इच्छा समजून किवा काय तिला कशीबशी डोली
करून शिर्डीला आणली आणि बाबान् जवळ ठेवली.

पुण्यकळ शिव्याही देऊनी टाका बाईस कांबळचावरती ॥
अंत्य विधिची तेव्हां लोक तयारी करावयास जमती ॥३॥

बाबा म्हणतात. हे मठे येथे कशाला आणलेत. घेऊन चला.

ती कन्या मृत झाली, ऐसे सर्वांस वाटले चित्ति ॥
पाणी टंब्रेलातील पाजा हो साईजी असे म्हणती ॥४॥

बाबांच्या म्हणण्या प्रमाणे तिळा शेजारीच पडलेल्या टंब्रेलातील पाणी
पाजले मात्र तो काय चमत्कार । तिने डोळे किलकिले केले थोडी फार उघड
जाप डोळचाची सुरु झाली व ती हळू हळू बोलावयासही लागली.

कोणी एक भयंकर पुरुष मज, घेऊन जात असताना ॥
मी हाक मारली हो सोडविष्ण्यास मजसी आज बाबांना ॥५॥

कोणी एक काळा पुरुष मला घेऊन जात होता. डोळे त्यांचे खंदीरांगा-
मारखे उग्र अशा तन्हेचा तो पुरुष मला नेत असावा असे ती सांगत होती.

बाबांनी मग येउनी मार दिला त्यासी मजसी सोडविले ॥
रक्खु निज भक्ताला भूवन त्रयी जगी यशासी वाढविले ॥६॥

मला तेथे बाबा दिसले बाबा त्या पुरुषाला मारताहेत असे मी पाहिले.
दोधांच्या झटापटीतून बाबांनी मला सोडविले हे खरे! आणि सांगायला कारण
भक्त रक्षण कहन, बाबांनी आपले ब्रीद राखले व 'सद्गुरु महिमा अगाधचि'
याची साथ लोकांना पटली हेच खरे जगाला प्रचिती दाखवून दिली. श्रद्धा,
भक्ती, विश्वास निस्सीम प्रेम या गोष्टी असल्या तर काय होणार नाही.

ऐसा सद्गुरु महिमा किती किती वर्ण कळेनो मन्मतीला ॥
सेवा घडी तयाची वंशो वंशी अशीच विनंती तुम्हां ॥७॥

यावर्हन सद्गुरु महिमा किती वर्णन करावा हे माझ्या अल्पबुद्धिला न कळे
हे खरे.

काय वर्ण आता न पुरे ही वाणी ॥ मस्तक चरणी ठेवितसे ॥
आपुलौ या बळे नाही बोलवत । सखाकृपावंत वाचा त्याची ॥८॥

मारांश मालतीवाईची बाबांवर अपार श्रद्धा, प्रेम, विश्वास होता म्हणून
तिने बाबांना आपलेसे केले. व ती या भवसागरातून हा हा म्हणता तस्न गेली.
तसे तुम्ही आम्ही तस्न जावे असे वाटत असेल तर बाबांना आपलेसे करा.
आजही ते आपल्या जवळ आहेत याची प्रचिती म्हणजे मग तुम्हांलाही आल्या
शिवाय रहाणार नाही.

साईं दरबारातील काही मानकरी व त्यांनी केलेली सेवा

- १) दासगणू - किर्तन व प्रवचनाद्वारे बाबांच्या लीलांचा प्रचार केला.
- २) आणासाहेब दाभोलकर - श्रीसाईसच्चरित हा प्रासादिक ग्रंथ लिहून साईभक्तांवर अनंत उपकार केले.
- ३) काकासाहेब दीक्षित - शिरडीला वाडा वांधून भक्तांची रहाण्याची सोय केली.
- ४) अबुलला - द्वारकामाईत रोज पणत्या लावण्याचे काम करी.
- ५) काशिराम शिंदी - बाबांचे कपडे शिवित असे.
- ६) राधाकृष्णआई - बाबांच्या येण्या-जाण्याचा। रस्ता नेहमी स्वच्छ ठेवित असे.
- ७) भागोजी शिंदे - रोज बाबांचे अंगमदीन करीत असे.
- ८) गोपाळराव बुटी - त्यांच्या वाढ्यात बाबांचा देह विसावला आहे. व रोज असरख्य भक्त तेथे पूजा अर्चा करीत आहेत.
- ९.) शामा - बाबांचे दर्शनास आलेल्या प्रत्येक भक्तांची शामा प्रथम बाबांशी ओळख करून देत असे. तसेच बाबांना आलेली पत्रे वाचून दाखवित असे.
- १०) बायजावाई - बाबांना नित्य नेमाने भाकर करून देत असे.

—श्री. माधव गजानन गोरे,
विनायक बाग, बालाजी मंदिर मार्ग,
कुरुक्षेत्र (पश्चिम) मुंबई ४०००७०.

गुरुपौर्णिमा आणि माझी सत्यनारायणाची पूजा

—श्री. तुकाराम एस. कदम.
शिंदे चाळ, रुम नं. ४, गौरीशंकर वाडी, जवाहर रोड,
पंतनगर, मुंबई ७५ (पूर्व)

वर्षातून एकदाच गुरुपौर्णिमा येते. त्या गुरुपौर्णिमेला मी असा एक निश्चय केला, तो असा की, मी साईबाबांचे “साई-सच्चरित” याके वाचन करीत होतो, आणि त्या अध्यायाचा शेवटचा दिवंस रविवार होता. आणि असाच त्या दिवशी पुष्कळ पाऊस पडत होता. मला असे वाटत होते की, हा पाऊस कधीच थांबणार नाही. आणि दुसऱ्या दिवशी सोमवार होता. तो दिवस सुद्धा पावसाचा होता. मी मनांत सोमवारच्या सकाळी नेहमीप्रमाणे पुजेच्यावेळी बाबांच्या प्रतिमेसमोर उभा राहून मनांतच म्हटले की बाबा, आपले हे साईसच्चरित्राचे वाचन मी संपविले आहे. आणि माझ्या मनांत आपल्या गुरुपौर्णिमेच्या दिवशी श्रीसत्यनारायणाची पूजा करण्याचे योजिले आहे. तेव्हां आपली व श्रीसत्यनारायणाची पूजा करीत असतांना जर कां असाच पाऊस पडत असला तर? माझे गुरुबंधू व नातेवाईक आपल्या पूजेला कसे येतील? आणि आपल्या पूजेची घोभा कशी काय वाढेल. हे माझ्या अंतर्मनाने मी बाबांच्या प्रतिमेसमोर म्हटले. आणि खरोखरच बाबांनी माझ्या अंतर्मनाची ही हाक ऐकली आणि काय आश्चर्याची गोष्ट म्हणजे मंगळवारी गुरुपौर्णिमा व माझी श्रीसत्यनारायणाची पूजा होती त्या दिवसापासून जो पाऊस बंद झाला तो कायम चार दिवसपर्यंत पडलाच नाही. अशी ही बाबांची अगाध लीला आहे. सांगायच तात्पर्य म्हणजे काय असे कितीतरी लहानमोठे साईबाबांचे अनुभव माझ्या मनाला साक्षात आलेले आहेत. आणि पुढे येणारसुद्धा आहेत. कारण बाबांनी असे म्हटले आहे की, “जया मनी जैसा भाव तया तैसा [अनुभव]”. हे अगदी खरोखरच साक्षात त्रम्हवाक्य आहे. आणि हे मी सर्व बाबांची प्रतिमा माझ्या डोळ्यासमोर उभी करून सांगितले बाबा हा माझा एक अनुभव मी साईलीला अंकामध्ये प्रसिद्ध करीन. त्याप्रेमाणे मी हा माझा अनुभव साईलीला अंकासाठी प्रसिद्ध करीत आहे. आणि खरोखरच मी माझे गुरु व माझे बाबा यांना कदापि विसरणार नाही. आणि अशी ही गुरुपौर्णिमा आणि माझी श्रीसत्यनारायणाची पूजा. बाबांच्या कृपेने पार पडली.

साईभक्त श्री काकासाहेब दीक्षित

श्री. हरी सीताराम उर्फ काकासाहेब दीक्षित हे श्रीसाईबाबांचे एक निस्सीम भक्त होते. त्यांनी आपल्या उतार वयात वाबांचे शिष्यत्व पत्करून आपली आध्यात्मिक उन्नती करून घेतली होती.

श्री. काकासाहेबांचा जन्म इ. स. १८६४ मध्ये खांडवा येथे वडनगरा नागर ब्राह्मण कुळात झाला होता. काकांचे वडीलबंधू रावबहादूर राजाराम सीताराम दीक्षित हे नागपूरातील एक नामांकित नागरिक होते. ते कर्तव्यार कंत्राटदार होते व त्यांनी मिळविलेल्या लौकिकामुळे सरकारने त्यांना 'रावबहादूर' ही वहमानाची पदवी दिली होती. ते ऑनररी मॅजिस्ट्रेट होते. त्यांचे दोन्ही पुत्र मोतीभाऊ व मोरभाऊ वॅरिस्टर होते. पण ते दोघेही अकाली मरण पावले. काकासाहेबांचे धाकटे बंधू सदाशिवराव हे वी. ए. एल. एल. वी. होते. ते कच्छ संस्थानचे दिवाण होते.

काकासाहेब दीक्षितांचे प्राथमिक व दुय्यम शिक्षण खांडवा, हिंगणधाट व नागपूर येथे झाले. इ. सन १८७८ म्हणजे वयाच्या चौदाव्या वर्षी ते नागपूरच्या सिटी हायस्कूलमधून मॅट्रिक्युलेशन परीक्षा पहिल्या वर्गात उत्तीर्ण झाले व त्यांनी दोन शिष्यवृत्त्या मिळविल्या. नंतर मुंबईच्या विल्सन महाविद्यालयातून पी. इ. पास झाल्यावर ते एलिस्टरन महाविद्यालयात गेले व तेथून एकोणीसाव्या वर्षी वी. ए. ची परीक्षा उत्तीर्ण झाले, व त्यांनी धीरजलाल मशुरादास शिष्यवृत्ती मिळविली. नंतर एल. एल. वी. चा अभ्यास केला. सॉलिसिटरची परीक्षा त्यांनी दिली. काही दिवस गव्हर्नर्मेंट सॉलिसिटर्सतके 'लिटल कंपनी'त काम केल्यावर यांनी आपली स्वतंत्र सॉलिसिटर्सची पेढी उघडली. त्यामुळे त्यांनी खांडवा, नागपूर सोडून मुंबईस विलेपाले येथे आपला कायम निवास केला. एक हृषार नामांकित सॉलिसिटर म्हणून इंग्रजकाळात ते प्रसिद्धीला आले. काकासाहेब हे नागर ब्राह्मणातले पहिले सॉलिसिटर होत. महाराष्ट्रात ब्राह्मणांत पहिले सॉलिसिटर म्हणून रावबहादूर धोंडो शामराव गरुड यांचे नाव त्यावेळी घेतले जात असे. भावनगर एक्सपोझर्स, पुणे वैभववरील राजद्रोहांचा खटला, लो. टिळक व ग्लोब, लो. टिळक व टाईम्स ऑफ इंडिया, जी. आय. पी. (सेन्ट्रल रेल्वे) रेल्वेच्या सिग्नलर्स लोकांनी केलेला संप

इत्यादीचे महन्वाचे खटले काकासाहेबांनीच चालविले, त्यामुळे त्यांचे नाव खूपच गाजले. पुढे काकांनी सार्वजनिक कार्यातही पडण्याचे ठरविले १८९६ साली गिरगाव वॉडतर्फे ते मुंबई म्युनिसिपल कॉर्पोरेशनच्या निवडणुकीस उभे राहिले व यशस्वीपणे निवडून आले. तत्कालीन पालिकेच्या कितीतरी समित्यावर त्यांची नेमणूक करण्यात आलेली होती. कॉर्पोरेशनमध्येही त्यांनी चांगला लौकिक मिळविला. काकांची कर्तवगारी, काम करण्याची हातोटी व सचोटी, निरलसता, स्पष्टवक्तेपणा इ. गुण त्यावेळचे भारताचे सिंह नामदार सरफेरोजशहा मेथा यांना दिसून आली आणि म्हणूनच की काय, त्यांनी काकांना आपल्या अनुयायात सहभागी करून घेतले. नेमस्त राजकारण काका फेरोजशहांपासून शिकले. मुंबई विद्यापीठाचे ते फेलो होते. तसेच दि इंडियन नॅशनल कॉन्सेसने (राष्ट्रीय सभा) ते एक महन्वाचे घटक होते. तसेच मुंबई सरकारी कौन्सिलचे, सभासद होऊन नामदार दीक्षित या नावाने ते खूप प्रसिद्धिस आले. पुढे परमार्थकिंडे त्यांचे मन वळले नसते, तर काकासाहेब आणखीन खूप पुढे गेले असते. गृहस्थाश्रमात त्यांनी चारीधाम यात्रा केल्या, व १९०६ साली विलायतेची पण सफर केली. श्रीसाईनाथ महाराजांशी त्यांचा निकट संबंध आला व त्यांच्या चरणी रमले, ते कायमचेच. शिरडीस ते वानप्रस्थ झाले. बाबांच्या आज्ञेप्रमाणे काका दर दिवशी सकाळी एकनाथी भागवत वाचत असत व रात्री भावार्थ रामायण नित्य नेमाने वाचत. साईनाथांच्या बरोबरचा त्यांचा सहवास असलेली काकांची रोजनिशी प्रसिद्ध आहे. काकासाहेबांच्या पत्नीचे नाव सरस्वतीबाई. त्या काकांच्या अगोदर निवर्तल्या. काकांना रामकृष्ण व बाळकृष्ण असे दोन पुत्र व एक कन्या एवढी अपत्य संपदा होती. शिरडी संस्थानाचे काका एका काळी चिटणीसपदावर होते. शिरडी संस्थान स्थापन झाल्यापासून ते चिटणीस होते. ज्येष्ठ वद्य एकादशी शके १८४८ म्हणजेच ५ जुलै १९२६ रोजी विलेपाले ते चर्नरोड असा आगगाडीतून प्रवास करीत असतांना गाडीतल्या गाडीतच लौअर परल स्टेशनवर त्यांची हृदयक्रिया बंद पडली व त्यांचे देहावसान झाले. निधन समयी त्यांचे वय ६२ वर्षांचे होते. मृत्युच्या दिवशी प्रवास करीत असताना त्यांचेबरोबर श्री. गोविंद रघुनाथ दाभोलकर उर्फ आण्णासाहेब (हेमाडपंत) होते.

पूर्वी लंडन शहरी रेल्वेने प्रवास करीत असताना फलाटावर पडून श्री. दीक्षितांच्या पायास दुखापत झाली होती. सर्व देशी-विदेशी डॉक्टर, वैद्य, हकीम करूनही ती वरी होईना. जन्माचे हे एक दुखणे होऊन बसले. श्री.

दीक्षित पंगु झाले. परावलंबी होऊन पडले. तरी पुढारीपणाचा मुरलेला अहंकार त्यांना घरी स्वस्थ बमु देईना. एकदा निवडणुकीच्या निमित्ताने ते नगरला आले. शिरडीच्या जवळपासच्या परिसरात आले. मग मात्र त्यांना रहावेना. श्रीबाबांच्या दर्शनाची ओढ त्यांना लागली. हव्यहव्य ती तीव्र झाली. नेमक्या याच क्षणी काही निमित्य काढून श्रीबाबांनी श्यामास नगरला पाठविले. श्री. दीक्षितांना हात देऊन, गाडीत रात्रभर श्रीबाबांच्या लीलांच्या संकीर्तनात त्यांना रमवून सकाळी त्यांना शिरडीस आणले. हे सर्व करुणावात्सल्य श्रीबाबांचेच. कारण श्री बाबा पुढे एक दिवस म्हणाले,

“माझा भक्त कोठेही सातासमुद्रापलीकडे असो – चिमणीच्या पायाला दोरा घालून आणावे, तसा मी त्याला माझ्याकडे ओढून आणीन.”

श्री. दीक्षितांना श्रीबाबांनी खरोखरच उंच हवेलीमधून बाहेर काढून स्वतःकडे ओढून आणले.

पण यालाही काही विशेष कारण असले पाहिजे. अमुक जन्मजीत, अमुक साधुपुरुषाशी तुळी भेट होईल आणि त्यानंतर जीवनमुक्तीचे द्वार तुला उघडेल, असा जणू त्यांना वर असावा, त्याप्रमाणे सर्व घडले.

श्री. दीक्षित म्हणजे भाविकतेची केवळ मूर्ती. श्रीबाबांच्या समोर एखाद्या निरागस बालकाप्रमाणे ते बसत. श्रीबाबांचा शब्द एखाद्या आजाधारक मूल-प्रमाणे मानीत. जणू आजवर 'जे ग्रंथ त्यांनी उराशी बाळगले. त्यातील सर्व विचार ते विसरले, मन कोन्या पाटीप्रमाणे स्वच्छ पुसून श्रीबाबांकडे आले.

अज्ञ बालकाची ही विनम्र भूमिका श्री. दीक्षितांनी कधीही सोडली नाहीं. श्रीबाबांनीही त्यांना या लोभस भूमिकेमधून कधी बाहेर ओढले नाहीं. श्रीबाबा श्री. दीक्षितांना काका म्हणत. पण 'लंगडा' हे विशेषण घालूनच. श्री. दीक्षितांना ते कधी काका म्हणत 'बंब्या' या आवडत्या टोपण नावानेही ते दीक्षितांचा उल्लेख करीत. श्री. दीक्षितही स्वतःस “श्रीबाबांचे लाडके लेकडू” म्हणवीत. स्वतःची सही करतानाही हे विसूद मोठद्या अभिमानाने मिरवित.

धन प्रतिष्ठा विद्वत्ता यावर श्री. दीक्षितांनी तुलसीपत्र ठेवले म्हणूनच श्रीबाबांचे ते इतके लाडके झाले. ज्ञान भक्ती, वैराग्य यामुळे साईदरबारात नवरत्नांपैकी रत्न असे ते झाळकले. पण त्याआधी त्यांनी जी लोकनिंदा सहन

केली तिळा तोड नाही. समाजात कुचेष्टा होऊनही त्यांनी सद्गुरुंचे पाय सोडले नाहीत.

शिरडीस प्रथम आले तेब्हांच श्री. बाबाना ते म्हणाले

“सद्गुरो! या नश्वर देहाचे काय ! माझ्या मनाचे लंगडेपण घालवा.”

श्रीबाबांनी श्री. दीक्षितांना अत्युच्चपदी बसविले. कळसास नेऊन पोचविले. पण त्या आधी श्रीबाबांनी त्यांना आपल्या गरजेनुसार घडविले. अनेक प्रसंगी त्यांची परीक्षाही पाहिली.

एकदा तर एकादशीच्या पवित्र दिवशी एका आजारी केवळ मरणो-मुख बकरीची हत्या करण्याची आज्ञा त्यांना झाली. पण फुलाहूनही कोमल अंतःकरणाचे श्री. दीक्षित डगमगले नाहीत. सद्गुरुंची आज्ञा मोडणे हेच पाप, या श्रद्धाभावनेने बकरीच्या मानेवर सुरी चालविष्यासही ते तयार झाले!

श्री. दीक्षित बाबांच्या आज्ञेनुसार नित्य श्रीएकनाथी भागवताचे आणि भावार्थ रामायणाचे वाचन करीत. हरिलीला श्रवणात आणि ध्यानधारणेत रंगून जात. तथापि आपल्या अंतःकाळी आपणास कोणते दुःख कर्मगतीप्रभाणे भोगावे लागेल या विचाराने ते कधी कधो अस्वस्थ होत.

अशा एका प्रसंगी श्रीबाबा अभय देऊन त्यांना म्हणाले,

“काका तुझ्या अंतकाळाची काळजी करतोस? मी तुला एखाद्या फुलाप्रभाणे विमानातून ने ईन.”

—आणि स्वरोखरच बोलता बोलता, हरिचंतनी रंगता रंगता बसल्या-जागी त्यांची प्राणज्योति शांत झाली. त्याचे असे झाले.

श्रीसद्गुरु साईबाबांच्या आज्ञेप्रभाणे काकासाहेब दररोज दिवसा एकनाथ भागवत व रात्री भावार्थ रामायण नियमाने वाचीत असत. दोन प्रहरी पाऊस थाबून उघाड पडली व मुंवईस डॉ. देशमुखांचे दवाखान्यांत जाण्याकरिता काकासाहेब निघाले. त्यांच्यावरोबर अण्णासाहेब दाभोलकर व काका तेंडुलकर ही मंडळी वांद्रधास जाण्याकरिता निघाली. पार्ली स्टेशनवर १२—५९ ची गाडी थोडी उशीरा आल्यामुळे ते प्लॅटफॉर्मवर येऊन पोहोचताच ती त्यांना

मिळाली. गाडीत पाऊल टाकताच काकासाहेब महाराजांचे गुणानुवाद गाऊ लागले. ते म्हणाले, “पहा आण्णासाहेब, बाबा किती दयाळू आहेत. आपल्याला येता क्षणीच गाडी मिळवून दिली. एक मिनिटाचा सुद्धा खोलंबा केला नाही. पुढे गाडीत बसल्यावर खिशातून लहान टाईमटेल काढून पाहून म्हणाले, पहा ही गाडी आपल्याकरिता लेट करून बाबांनी आपल्यास मिळवून दिली. नाहीं तर स्टेशनवर आपल्यास खोलंबावे लागते व हे केवळ महाराजांच्या कृपेनेच ठळले. असे गुणानुवाद सुरु असता व डव्यात आण्णासाहेब व काकासाहेब हे समोरासमोर खिडकीजवळ बसलेले, गाडी पुढचे स्टेशन म्हणजे सांताकूळ याच्या आसपास आली व बोलता बोलता काकासाहेबांच्या शरीराचा तोल जाऊन त्यांना झोप येत आहे असे आण्णासाहेबांना आरंभी वाटले. म्हणून आण्णासाहेब उठून त्यांचे बाजूला बसून त्यांची मान सावरून झोपावयाचे आहे काय म्हणून विचारता तेव्हां उत्तर मिळाले नाहीं तेव्हां त्यांना मूर्छा आली असावी असे आण्णासाहेबांना वाटले व त्यांनी लगेच आपल्या उपर्याची गुंडाळी करून त्यांच्या उशाला दिली, व त्यांना शुद्धीवर आणण्याकरिता पाणी पाहू लागले. डव्यात एकाजवळ भांडे मिळाले. इतक्यात गाडी सांताकूळ सुटून खार स्टेशनवर आली. तेथे आण्णासाहेब खाली उत्तरले व नंगाचे पाणी मिळविले; पण इतक्यात गाडी सुरु झाल्यामुळे ते घाईघाईने डव्यात शिरले, व काकासाहेबांचे डोक्यावर आणि डोलचावर खूप पाणी शिपडले. तथापि शुद्धिवर आल्याचे काहींही चिन्ह जेव्हां दिसेना तेव्हां तेंडुलकर व आण्णा साहेब हे दोघेही फार अस्वस्थ झाले, व वांद्रध्यास गाडी आल्यावर काकासाहेबास तेंडुलकरांचे हवाली करून झालेली हकिगत गार्डीस सांगून काकासाहेबास खाली उत्तरवण्याची तजवीज करावी म्हणून आण्णासाहेब डव्यातून खाली उत्तरून गार्डीस कळविण्यास व त्याची मदत मागावयास बाहेर पडले. त्यावेळी पाऊस सोसाटचाने आल्यामुळे व पॅसेंजरची गर्दी असल्यामुळे गाडीचे डव्यांजवळ जाऊन पोचतात तो गाडी सुटली. मग तेथेच एका डव्यात शिरून गाडी जेव्हां माहिम स्टेशनवर उभी राहिली तेव्हां ते खाली उत्तरले व गार्डीस सर्व हक्कीकत कळविली, व काकासाहेबांस तेथे बाहेर काढण्यास मदत मागितली. परंतु गार्डीने तेथे काहींच सोय नाहीं ‘टेलीफोन’ करून परळच्या स्टेशनावर ‘स्ट्रेचर’ माणसे व डॉक्टर मागविण्याची व्यवस्था करवितो व तेथे आपण त्यांना खाली घेऊ आणि तपासू असे गार्डीने सांगितले व गाडी तशीच पुढे गेली. आण्णासाहेबांचा समज काकासाहेबांना मूर्छना येऊन पडले आहेत व योग्य इलाजानंतर शुद्धिवर येतील असाच होता. गाडी परेलवर आली. व्यवस्थित-

रीतीने काकासाहेबांना डव्यातून बाहेर काढले. डॉक्टर हजर होतेच. त्यांनी काकासाहेबांना तपासून हृदयाची क्रिया बंद पडल्यामुळे, “त्यांचा प्राण कुडीतून निघून गेला” असा अभिशाय दिला.

हरिभक्तांचे देहावसान हरिदिनीच घडवयाचि. जुने भक्त अप्पा कुलकर्णी आणि काशीराम शिंगी यांचे देहावसान एकादशीस घडले. श्रीबाबांचे देहावसानही ज्येष्ठ वद्य एकादशीस झाले.

त्या दिवशी शिरडीस दोन चमत्कार घडले. लेंडी बागेत श्रीबाबा ज्या लिंबाच्या झाडाखाली बसत. त्याची मधली एक मोठी फांदी अचानक मोडून पडली. दुसरी अशीच घटना म्हणजे द्वारकामाईवरील तीन कळसांपैकी एक कळस अचानक मोडून पडला.

श्री. दीक्षितांच्या देहावसानामुळे सर्वसाक्षी भक्तवत्सल श्रीबाबांनी केलेला हा शोकच होय.

५ जुलै ही काकासाहेब दिक्षितांची पुण्यतिथी व त्यानिमित्य या लेखाद्वारे त्यांना आदरांजली.

नको गाडी घोडा, नको पैसा अडका
शिरडी जायायला ग शिरडीला जायायला
नको लौंगिंग बोडिंग, पंचतारांकित
शिरडीला राहायायला ग शिरडीला राहायायला
साईमंदिर असताना कशाच ग फिकिर मला

—सादिक गिरकर
सिंधुदुर्ग किल्ला
मु. पी. मालवण
जि. सिंधुदुर्ग

नांदा सौख्यभरे

सुळे-कारखानीस शुभमंगल

अंबरताथचे साईभक्त श्री. वासुदेवराव सुळे याची कन्या चि. सौ. कां. हेमलता हिचा विवाह श्री. वसंत कारखानीस यांचेवरोबर शनिवार ता. २२-५-८३ रोजी वधूच्याच बालाजी मंदिराच्या जवळच्या निवासस्थानी ३ वा. १५ मिनिटाचे शुभ मुहूर्तावर साजरा करण्यात आला. वधूवरांचे अभिष्टचितन.

पाटील-पाटील शुभविवाह

नवापूरचे श्रीसाईलीलेचे एक लेखक श्री. हसमुख ओंकार पाटील यांची कन्या चि. सौ. कां. शारदा हिचा विवाह श्री. चंद्रकांत पाटील यांचेवरोबर १-६-८३ रोजी सकाळी ९-४१ वा. नवापूर येथेच थाटात साजरा झाला. वधूवरांचे हार्दिक अभिनंदन.

सकपाळ-धुळप शुभविवाह

दादरचे साईभक्त श्री. वासुदेवराव सकपाळ यांचे द्वितीय पुत्र श्री. निलम यांचा शुभविवाह वांद्रधांचे श्रो. नारायण धुळप यांची कन्या चि. सौ. कां. शालिनी हिजबरोबर ८-६-८३ रोजी दुपारी ४-३१ ला शारदाश्रम विद्या मंदिर हॉल भवानी शंकर भाग, दादर येथे थाटात साजरा झाला. वधूवरांना शुभाशिष, देण्यासाठी विविध क्षेत्रातली नामवंत मंडळी हजर होती. वधूवरांचे मनःपूर्वक अभिनंदन.

टिळक-चितळे शुभलग्न

डोंबीवलीच्या साईभक्त सौ. कुमुदिनी य. टिळक यांची कन्या चि. सौ. का. शैलजा हिचा विवाह श्री. सतीश चितळे यांचेशी २७-५-८३ रोजी डोंबीवली येथील कल्याण रोडवरील मंगलकार्यालयात झाला.

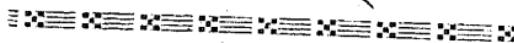
सांडभोर-गोडसे मंगलकार्य

पुण्याचे साईभक्त श्री. रघुनाथ सांडभोर यांचे पुत्र चि. सुनिल यांचा विवाह चि. सौ. कां. रत्नभाला गोडसे हिजबरोबर रत्नघाम मंगल कार्यालय पुणे येथे २०-५-८३ रोजी दुपारी १ वाजताचे मुहूर्तावर थाटाने साजरा करण्यात आला.

अन्नारेडी-बेलीडकर शुभविवाह

साईभक्त श्री. कृष्णराव अन्नारेडी यांचे सुपुत्र श्रो. सुरेंद्र यांचा विवाह श्री. हनुमंत बेलीडकर यांची कन्या चि. सौ. कां. शोभा हिजबरोबर २२-५-८३ रोजी आर. के. इंडस्ट्रियल कंपाऊंड, मराठा सेक्षन ३२ स्टेशन रोड, उल्हास-नगर येथे साजरा झाला.

जय साई सद्गुरु

शिरडी हे गाव तुझे, साईबाबा नाव ।
भक्तजनांसाठी देवा, घेसी त्वरे धाव ॥४॥

भेद नाही तुझ्या ठायो, असो रंक-राव ।
यवन हिंड शिख इसाई, सान्या समभाव ॥
'मालिक सबका एक', नसो डुजा भाव ।
भवजल पार लागो, माझी सुखे नाव ॥१॥

जय साई सद्गुरु, जय गुरुदेव ।
तारक 'सबुरी-शह्वा' मंत्र एकमेव ॥
मायबाप दयावंत, आमुचा तू देव ।
अनाथांच्या नाथा आम्हा, सदा सुखी ठेव ॥२॥

अल्पमती व्यथित मी, एक क्षुद्र जीव ।
कल्याणकारी प्रभू तू, साई सदाशिव ॥
उदी प्रसादाचा तुझ्या, असीम प्रभाव ।
तुझ्या पदी राहो माझा, नित्य भक्तिभाव ॥३॥

—श्री. नाथू रंगनाथ सोनटके
मु. पो. मढी बुद्रुक, (कोपरगाव)
जिल्हा — अहमदनगर.

साई माझा साईनाथ

साई माझा साईनाथ । भोळा भगवंत
 स्थाचे दारी आला तोची जात नसे खाली हात
 शक्ति त्याची मोठी किती, पाणी जाळी पणत्यात
 महिमा त्याचा मोठा किती, गाजे तिन्ही भुवनात
 साई माझा साईनाथ . . .

व्याधी घेई भगतांची, स्वतःचे शरीरात
 रोगमुक्त करूनिया, सोडी ल्यास जगतात
 साई माझा साईनाथ . . .

मायबाप त्याचे, कोणासी ना ठाऊक
 परी भगतांचा, तोची तो मायबाप
 साई माझा साईनाथ . . .

शिर्डी मध्ये वसे जरी, लक्ष्य तरी भक्तांवरी
 घार हिंडे आकाशात परि चित्त पिलावरी
 साई माझा साईनाथ . . .

एकदाची जो गेला, शिर्डी साई वर्जनास
 -हृदयात साई त्याचे, बसूनच सदा रहात
 साई माझा साईनाथ . . .

शिर्डी मध्ये आला, तोची झाला घन्य
 सकल पापे हरूनिया झाला पुण्यवंत
 साई माझा साईनाथ . . .

गुण त्याचे वर्ण किती अज्ञानी बालक मी
 अज्ञानाने लिहिलेले गोड करोल माझा नाथ
 साई माझा साईनाथ . . .

—श्री. श्याम आत्माराम टेंडोल्कर
 यशश्वी अपार्टमेंट
 राममारुती रोड,
 नौपांडा, ठाणे.

प्रणाम अमुच्या बाबांना

श्री साईनाथ दरबारी
 शद्ग्रा आणि सबुरी
 दोन्ही फले बांधूनी पदरी
 आम्ही जीवनपथ आक्रमितो ॥१॥

जो जगामध्ये मोठा
 तो साई-दरबारी छोटा
 होईल तयाचा तोटा
 जो साईनाम ना स्मरतो ॥२॥

नित्य साईनाथा स्मरते
 तयाचे स्वरूप आठविते
 तयाचे चितन करीते
 म्हणोनि भाज्ञे रक्षण करितो ॥३॥

म्हणूनी आम्हां सर्व भक्तांस
 असतो बाबांचा नित्य ध्यास
 आणि बाबांच्या दर्शनाची आस
 म्हणोनि धावतात बाबा भक्तांकरिता ॥४॥

असा आशिर्वाद लाभो आम्हां सवांना ।
 आमुचे लाखो प्रणाम आमुच्या पुज्य बाबांना ॥

—३. शीला नाडकर्णी
 वी-११ नटराज सोसायटी
 रवि कंपाऊंड, नौपाडा, ठाणे-२

प्रतिकर्ण (पान १६ वरुन)

यासिन, तात्या कोते पाटील, बयाजी पाटील, महादेव फसले, कोंडाजी मुसलमान, जमलाबाई कोंडाजी, तमाशेवाले बत्तीस त्याना प्रत्येकी दररोज चार रुपये बाबा देत असत. जवळ जवळ ६०० ते ७०० रुपये ते दररोज दान करीत. अडत्या नडलेल्यांना मदत करणे हे तर बाबांचे प्रथम घ्येय होते.

स्वतः बाबा देखील बहुतेक भक्तांकडून दक्षिणा मागून घेत असत. कोणाजवळ किती पैसे आहेत हे बाबांना अंतज्ञानाने बरोबर कळत असे. एकदा ब्रह्म जाणून घेण्याच्या उद्देशाने आलेल्या एका धनिकाच्या खिशात नेमके किती रुपये आहेत हे त्यांनी बरोबर ओळखले. बाबांना फसविणे कोणालाही शक्य नव्हते. भक्त मंडळी लांब लांबून त्यांच्याकडे येत असत. जाताना त्यांच्या खिशात कधीकधी फक्त परत जाण्याइतपतच पैसे असत. बाबांची लहर फिरली की त्यातून देखील ते दक्षिणा मागून घेत पण नंतर मात्र दैवी चमत्काराच्या सहाय्याने ते त्याला घरापर्यंत सुखरूप सोडीत असत.

दक्षिणा घेण्याच्या या प्रकारावढल त्यांच्या अेकनिष्ठ भक्ताने एकदा बाबांच्या जवळ पृच्छा केली. बाबांनी या बाबतीत ताबडतोब त्याचे स्पष्टीकरण केले. बाबा म्हणाले, “अरे बाबा मी वाटेल त्याच्याकडून दक्षिणा घेत नसतो व ज्याच्याकडून मी दक्षिणा घेतो त्याच्या दसपट रक्कम मी त्याला परत करतो.” बाबांचे हे म्हणणे म्हणजे खरोखरच वस्तुस्थीती होय हे त्यांच्या भक्तानीच क बूल केले आहे. म्हणूनच बाबांनी आपल्याकडून दक्षिणा घ्यावी असे प्रत्येक भक्ताला वाटत असे.

आपण नेहमी पहातो की काही लोक शनिवारी दान देतात तर इतर काही शिवरात्री, एकादशी अगर ठराविक वार अगर विशिष्ठ दिवस ठरवून दान देतात. बाबांचे तसे काही नव्हते. त्याना दान देण्यास सण सुद वा विशिष्ठ दिवस लागत नसे. यावढल जास्त खुलासा पुढीलप्रमाणे.

हे काय सणासुदी दिसी ।

कार्यविशेषी का पर्व काळासी ।

प्रतिदिनी उक्त प्रमाणेसी ।

संतोषेसी अर्पीत ॥

सा ईबाबांना दानाचे महत्व पूर्णपणे कळाले होते. सत्पात्री दान हेच पुण्य जोडण्याचे खरे साधन.

दानासारखे महत्पुण्य ! नाही नाही रे अन्यत्र या उक्तीवर बाबांचादृढ विश्वास होता. वरील सर्व गोष्टीचा विचार केल्यास आपणास नक्की समजेल की बाबा हे त्यांच्या दैनंदिन कार्यक्रमात दानाला किती महत्व देत असतील.

पुनर्जीविन

८८०८८०८८०

-नीला स. कीर्तने

२४-ओ, महाराष्ट्र सोसायटी,
ओलिस ब्रीज अस्थिया,
अहमदाबाद-३८० ००६

माझ्या आयुष्यात प्रथमच “श्री सांगलीलेत” अनुभव लिहिण्याची वाबांनी संविधवून आणली. माझ्या हृद्या पंचवीस वर्षांच्या लहान वयात माझ्यावर अनेक चांगले वाशीठ प्रसंग आले व त्या सर्वांना मी धीराने तोंड देत आले. वेळोवेळी परमेश्वरी कृपेने मला शक्ति दिली, व अजूनही देत आहे. परंतु सांगलीबाबांच्या कृपेचा साक्षात्कार व्हावा, तो माझ्या आयुष्यातील प्रसंग असा –

माझी मुळगी ‘अदिती’ गोवरातून नुकतीच उठली होती. आणि त्याच वेळेस माझ्या भावाची ओळुकली अेक नऊ महिन्याची मुळगी ‘राजिता’ गोवराने वेफाम आजारी पडली. दोन दिवस तापाने रडत होती. गोवराने नुसती फुलून निघाली होती. “तिला ताप आहे, मर्दी खोकल्याने वेजार झाली आहे, म्हणून लहान मूल रडणारच” अशा समजूनीने आम्ही तिला सांभाळत होतो, खेळवत होतो. त्यांत अिकडचा कडक उन्हाळा. त्यामुळे ती हैराण झाली होती. पुढे तिने अेकाअेकी औषध घेणे बंद केले. पाणी वे अीना, दूध वे अीना, थोडेसे पोटात गेले की, ओकून टाकी. रडणे तर सतत चालूच होते. संध्याकाळी आम्ही सर्वजंग काळजीत पडलो. रात्रीचे साडे अकरा वाजले. डॉक्टरना विचारले. त्यांनी झोपेची गोळी दिली. तरी झोपेना, उलट जास्तच तिची प्रकृती विव्रङ्गत चालली. आणि रात्री एक वाजण्याच्या सुमारास डोळे फिरविण्यास लागली. छाती उडावयास लागली. एकंदरीत तिचे सर्व स्वरूप पहाता, तडक डॉक्टरकडे नेऊ तिला उत्कृष्ट लहान मुलांच्या दवाखान्यात दाखल केली. मध्यरात्री डॉक्टर धावून आले. त्यांनी तपासून त्वरीत उपचार चालू केले. तोंडावर आँकिसजन वाँकिस तेवून मलाअीन आणि दुसरी औषधे चालू केली. परंतु चोवीस तासानंतर सुद्धा मुव्हारण्याचे चिन्ह दिसेना. अेवढी लहानबी, सुंदर, लाडकी मुळगी, असे तिचे हाल पाहिल्यानंतर कोणाचाच जीव थाण्यावर नव्हता. आम्ही अहोरात्र वसून होतो. पण म्हणतात ना – सर्व उपचार मानवाने केले तरी परमेश्वरी अिच्छेदुळे काही चालत नाही. मला वाबांची आठवण झाली. मनापासून प्रार्थना केली की, “बाबा माझ्या

मुलीला हचातून वाचवा. तिला बरे वाटू द्या. मी दर्शनाला घेऊन येईन." आणि मला वाचांच्या उदीची आठवण झाली, व ती उदी तीन दिवस मी तिला पाण्यातून 'हरिओम् साओ म्हणून पाजली, व अंगावर चोळली. आणि वाचांची उदी देताच खरोखर तिच्यात फकर पडला व रात्रीपासून ती टवटवीत दिसायला लागली. डॉक्टराने तिचेवर उपचार वंद केले. व ते म्हणाले, ती आता नॉर्मल आहे. तीन चार दिवस माझ्या देखरेखीखाली राहू द्या, मग तिला घरी घेवून जा. ते पुढे असेही म्हणाले, 'देवाने तुम्हाला सुवृद्धि दिली. व सकाळ उजाडायची तुम्ही वाट पाहिली नाहीत. नाहीतर मुलगी वाचली नसती मला वाचांनी प्रसंगाला बुद्धि दिली. धीर दिला आणि मृत्युच्या दाढेतून वाचवून तिला जीवदान दिले. नाहीतर भावाच्या, वहिनीच्या दुःखाला पारावार राहिला नसता. श्री साथीदेवांने आम्हांला अनेक प्रसंगातून वाचविले आहे. अजूनीही वाचवितात. श्री साथीदेवाची आमच्यावर कृपा आहे. व ती तशीच कायम राहो अशी त्यांच्या चरणी प्रार्थना. अल्प सेवा जरी आपल्या हातून घडली तरी बाबा आपले जीवन धन्य करतात अशी त्यांची किमया आहे.

"धन्य श्री साथीबाबा आणि त्यांची लीला ! "

श्रीसाईलीला

साईभक्ताकरीता महत्वाची सूचना

श्रीसाईलीलामध्ये श्रीसाईभक्तांनी काव्याच्या द्वारे आपापली हजेरी लावण्याचा स्तुत्य उपक्रम सुरु केलेला आहे. श्रीसाईंगीते, कविता, अभंग, आरत्या इ. विपुल काव्य साहित्य अलिकडे आलेले आहे व आणखीन येतच आहे. इतके की त्या सर्वांची दखल घेणे व त्यांना लौकरात लौकर प्रसिद्धी देणे केवळ अशक्य होऊन वसले आहे. तरी साईभक्त कवींनी पुढील सूचना मिळेपर्यंत तरी काव्य श्रीसाईलीलाकडे पाठवू नये.

- संपादक

‘जरी हे शरीर गेलो मी टाकून । तरी मी धावेन भक्तांसाठी ॥

—सौ. सुशिला य. शिंदे
टिळकनगर १०८ । ३७७२,
चेंबूर, मंगऱ्या-८९.

माझे आराध्यदैवतच श्रीसाईबाबा आहेत. आमच्या घरातील बऱ्या वाईट प्रसंगांचे मुख्य चालक वावांच आहेत. जरी वाईट प्रसंग आला तरी त्यांना केव्हाच दोपन देता पुढील घडणाऱ्या चांगल्या गोष्टीची ही नांदीच आहे असे मी घरातील सर्वांना समजावून देते आणि त्यांनाही ते पटते. दररोज सकाळी उटते वेळी प्रथम वावांचे दर्शन घेवून त्यांना नमस्कार करून पुढील कामाला सुरवात करणे तसेच झोपते वेळी पण वावांना नमस्कार करून झोपणे हा आमच्या घरातील सर्वांचा नियमच आहे. तसेच घरातून वाहेर पडते वेळी आशिर्वादाच्या फोटोला हात जोडून आशिर्वाद घेवून निघतो. त्यांच्यावर संपूर्ण भार टाकून मी माझा संसार आजपर्यंत चालवित आहे. आणि चालवत राहाणार. माझी बाबांवर पूर्ण श्रद्धा आहे.

हच्या वर्षी दसरा श्रीसाईपुण्यतिथी दिवशी आलेला अनुभव, अनुभव नव्हे साक्षात्कारच मी इथे देत आहे. श्री साईबाबांचे शिरडी येथे होणारे रामनवमी, गुरुपौर्णिमा या उत्सवांना जाण्याचे भाग्य साईकृपेने मला बरेच वेळा लाभले आहे. रामनवमीचा कावडी स्नान सोहळा मी अनुभवला आहे. पण दसरा पुण्यतिथी उत्सवाला होणारा भिक्षा झोळी सोहळा पहावा अशी फार इच्छा आहे. पण मला काय तो योग अजून आलेला नाही. त्यामुळे फार दुःख होते. मन खींब होते. हच्या नवरात्रामध्ये बुधवारी श्री साईसच्चरिताचे पारायण सप्ताह मी सुरु केले आहे. त्याची समाप्ती दसन्याच्या दिवशी करून श्रीसाईची पुजा बांधली. तरीही माझे मन प्रसन्न नव्हतेच. संपूर्ण दिवस दसन्यासारखा दिवस असूनही मन बेचैन होते. त्याच अवस्थेत रात्री झोपते वेळी बावांच्या पुजेसमोर बसून हात जोडून म्हणाले बाबासाई मी करंटी आहे, पापी आहे. मला दसन्याच्या दिवशी तुमचे दर्शन केव्हाच शिरडीत होणार नाही कां? असे बोलून अनन्य-भावे नमस्कार करून समोरच झोपले. त्याच रात्री स्वप्नात साधारण अर्धवट जागृत अवस्थेत असतानांच श्री साईबाबा दोन माणसाच्या खांद्यावर हात टाकून हळूहळू समोरून येत आहेत असे मला दिसले. बाबा माझ्याजवळ आले. माझ्या बाजूला आमच्या

ओळखीचे एक बाल ब्रह्मचारी श्री. वर्तक नावाचे गृहस्थ उभे आहेत. ते म्हणाले, बाबा अले, त्यांच्या पाया पड. मी त्यांना म्हणाले मला भिती वाटते. बाबा मला मारतील. असे म्हणून मी साईच्या चरणावर मस्तक ठेवले. बाबांनी दोन्ही हातांनी घरून मला वर उठवित म्हणाले वेटा ५। रुपये दान दे. एवढात मला जाग आली. मी उठून बसले. समोरच पुजेमध्ये लावलेला बाबांच्या समाधि फोटोतील साईबाबा माझ्याकडे पाहून हसत आहेत असे दिसले. माझे डोळे आनंदाश्रूनी भरून आले. काय सांगू खरोखर भीक्षा झोळी सोहळा प्रत्यक्ष शिरडीचा मला असा अनभवू दिला. घन्य माझ्या बाबांची. मी बाबांना हात जोडून म्हणाले बाबा मला क्षमा करा. जगत्चालक श्रीसाईची मुलगी करंटी दरिद्री नाही. हा दसरा माझ्या जीवनातील अविस्मरणीय राहिल. दुसऱ्या दिवशी गुरुवार होता. मी माझ्या मोठ्या मुलाला दादर येथील साईनिकेतन संस्थान आँफिसमध्ये पाठवून त्याला बाबांच्या आदेशानुसार सव्वा पांच रु. दान व ६ रु. पोथी वाचनाची दक्षणा मिळून ११। रु. शिरडीला पाठविण्यास सांगितले.

एकाग्र नेत्र तू लाव तुझे मज कडे ।
मी कृपाकटाक्षे पाहिन रे तुज कडे ॥

या बाबांच्या वचनांची प्रचिती आली. श्रद्धा आणि सबुरी असल्यावर बाबा आपल्यापासून केव्हांही दूर नाहीत. बाबा असाच कृपाकटाक्ष सदैव तुमच्या सर्व लेकरांवर ठेवा हीच साईचरणी प्रार्थना. अशा माझ्या अनंतकोटी ब्रह्मांड नायक साईबाबांना शतशः प्रणाम ।

‘ जरी हे शरीर गेलो मी टाकून ।
तरी मी धावेन भवतांसाठी ॥

श्रीमूर्तीला घातलेला हार वाढला

नवापूरचे साईभक्त श्री. रमेश डी. चव्हाण यांचे निवासस्थानी श्री बाबांच्या मूर्तीला घातलेला हार ८० इंचानी वाढल्याचे दिसून आले आणि हा चमत्कार पहाण्यासाठी भवतांनी तोबा गर्दी केली असे श्री. चव्हाण यांनी कळविले आहे.

साईभक्त र. शं. जुन्नरकर यांचे निधन

आमचे स्नेही, श्रीसाईलीलाचे एक निष्ठावान लेखक व कवी श्री. रघुनाथ शंकर जुन्नरकर यांचे १४ मे ८३ रोजी बोरीवली येथील त्यांच्या रहात्या निवासस्थानी निधन झाल्याचे शोकवृत्त दूरदर्शनवर एकले आणि मनाला अतिशय वाईट वाटले. श्री. जुन्नरकरजी गेले कित्येक महिने आजारीच होते. ते गोळधां-वरच जगत होते असेच म्हणावयास हवे. सोमवार ता. ७ फेब्रुवारी ८३ रोजी सकाळी ११-३० वाजता ते मला भेटण्यासाठी म्हणून माझ्या गिरणावातील कचेरीत आले होते. जिने चढायला नकोत म्हणून खालीच माझी वाट पहात अस्वस्थ मनाने ते उभे होते. येताना त्यांनी “प्रकटे मस्तिष्कमें साईभगवान” या नुकत्याच हिंदीत प्रकाशित झालेल्या कादंबरीची भेटप्रत त्यांनी आणली होती ती हातात घेत मी त्यांचे त्रिवार अभिनंदन करून त्यांना उत्तरोत्तर सुयश चिंतीले ‘परंतु हे माझे शेवटले कार्य’ असे काहीतरी पुष्टपुटले तेवढेच मी एकले आणि घाई गडबडीत मी त्यांना निरोप दिला तो शेवटचाच ठरला.

श्री. रघुनाथराव जुन्नरकर हे मा. विनायकांच्या जमान्यातील एक निष्णात चित्रपट संकलनकार, पटकथाकार, आणि श्रेष्ठ दिवदर्शक म्हणून नावारूपाला आले होते. मा. विनायक, बाबूराव पेंदारकर, आचार्य अत्रे यासारख्या चित्रपट श्रेष्ठीचे सानिध्य त्यांना लाभले होते. पहिली मंगळागौर, भक्त पुंडलिक, संत बहिणावाई, तुळाच अशी कितीतरी त्यांची गाजलेली चित्रे आहेत. सेटवर त्यांचे कलात्मक दिवदर्शन अगदी पहाण्याजोगे असायचे.

श्री. जुन्नरकरजी परम साईभक्त होते. त्यांची माझी त्यांच्या कुटुंबा समवेत पहिली भेट शिरडीतच गुहस्थानी झाली, तेव्हांपासून त्यांचेवद्दल एक प्रकारचा अत्यादर मला वाटत असे. यांनी ‘मिशिदीत प्रगटला परमेश्वर’ या आपल्या साई कादंबरीचा संकल्प सोडला तो माझ्याच निवासस्थानी श्री बाबांच्या समोर व तो पूर्ण झाला हे मला तेव्हां कळले. याच कादंबरीचे ‘मिशन डिव्हाईन’ हे इंग्रजी रूपांतर श्री साईबाबांच्यावरील पहिली इंग्रजी कादंबरी लिहून त्यांनी मोठी क्रांतीच केली. याच कादंबरीचा हिंदी अनुवाद बैतुलचे प्रा. आद्याप्रसाद त्रिपाठी यांनी ‘प्रगटे मस्तिष्कमें साईभगवान’ असा करून पुस्तक घ्याने ती कादंबरीही प्रकाशित झाली आहे. तीन भाषेत बाबांच्यावरील कादंबरी प्रकाशित करून त्यांनी श्री बाबांची फार मोठी सेवा केली आहे. ते बाबांचे जसे परमभक्त होते तसेच साकोरीसही ते नित्य जात. व श्री उपासनी महाराजांची पण सेवा करीत. प. पू. गोदावरी मात्राजींचाही शुभाशिर्वाद त्यांना लाभला होता. ‘साकोरी दर्शन’ हे सचित्र इंग्रजी पुस्तक त्यांनीच लिहिले आहे. निधन समयी त्यांचे वय ७२ वर्षांचे होते. त्यांच्या पश्चात त्यांच्या पत्नी, सुशिक्षित पुत्र व कन्यका आहेत. श्रीसाई मृताच्या आत्म्यास चिरशांती व सद्गती देवोत.

श्रीसाईबाबा संस्थान शिरडी व श्रीसाईलीला मासिक त्यांच्या कुटुंबियांच्या दुःखात सहभागी आहेत.

—का. संपादक

गुरु पौर्णिमेच्या निमित्ताने

आज गुरुपौर्णिमा ! आज गुरुपौर्णिमा !!

जीवनांत ही माझ्या, आज शरदपौर्णिमा ॥१॥

शरदातील गमते शीतल, धवल चांदणे
पुलकित मन आज हो, आज गुरु स्मरणे
कृपेचे तयांच्या स्वच्छ शुद्ध चांदणे
शुभदिनीं या शुभ कार्य, आज गुरु वंदणे ॥१॥

बाळ मी तान्हुला आहे तुळाच सानुला
तुजविणे मज दुजा कोणे सांग तो विरंगुला
गुरु माझी माऊली, गुरु कृपेची साऊली
आस मनीं हीच एक, ठेव कृपा साऊली ॥२॥

बाळ मी अजाण-अज्ञ, मज ठाऊक कांही नसे
भवसागरीं तरुं कसा, तीर ना मजसी दिसे
अंधारा मार्ग असे, पुढती ना कांही दिसे
गुरु माझा नित्य तिथे, मार्ग मला दावितसे ॥३॥

भवसागर हा अथांग, कुठे तया अंत नसे
पार या करुं कसा, हीच मना खंत असे
दाविल मज कोण मार्ग, संग्राम मम मनीं वसे
तोच कठीण समयासि, मजसि मम गुरु दिसे ॥४॥

नौका ही दिशाहीन, मार्ग तिला नच दिसे
संसारीं कधी न तिला, कधी न तिला मार्ग दिसे
वाढळ-वान्याशी झुंज, संकटावरि मात नसे
“दोपस्तंभ” होऊनिया, गुरुचि मज साथ असे ॥५॥

ष ड्रिपुंशी संग्राम सदा, नित्य पहा चालतसे
माझ्या मीच भर्मित मना, सदेव पहा पुसतसे
काय करुं, काय नको, प्रश्न मला नित्य असे
खडतर संघर्षी या, गुरु माझा “सेनानी” असे ॥६॥

हीच गुरुचि महति, हीच गुरुचि प्रचिती
दशनाने तयांच्या, घडो जीवनीं प्रगती
नको मला जन्म पुन्हा, नको पुन्हा तेच जिणे
तब चरणीं ठेवी मज, हेच एक विनवणे ॥ ७ ॥

सद्गुरु मज लाभला, हेच मम भाग्य असे
'गुरुकृपा' मज लाभली, दुजे मागणे काहीं नसे
सतत तुझे स्मरण असो, नित्य तुझे चिंतन
गाणे तब महती सदा, हेच तुजसि वंदन ॥ ८ ॥

भोद मनीं अति क्षाला, गाता तब गुणगान
विसरुनी मी तर गेलो, सकल मम चित्तभान
गोड करावी ही सेवा, करीतो आपुला सन्मान
'माधव' तब लेकर, आहे बघ किती अजाण ॥ ९ ॥

आज गुरुपौर्णिमा, आज गुरुपौर्णिमा !
जीवनातील ही माझ्या आज शरदपौर्णिमा

—श्री. माधव गंगाधर भागवत
२१। २१३, 'धवलगिरी'
पोलीस स्टेशन समोर,
वर्तकनगर, ठाणे—४०० ६०६.

श्री. देवेंद्र परब यांचे निधन

आमचे स्नेही व मुंवईच्या जे. जे. स्कूल ऑफ आर्टचे सध्याचे डीनसाहेब श्री. वसंतराव परव यांचे चिरंजीव श्री. देवेंद्र यांचे कन्हाडजवळ मोटार अपघातात सापडून दुखद निधन झाले. महाराष्ट्राचे मुख्यमंत्री श्री. वसंतदादा पाटील यांचे चिरंजीव श्री. राजू यांचे वरोबर ते होते व जिप ते स्वतः चालवित होते. राजू व देवेंद्र जे. जे. स्कूल ऑफ आर्टमध्ये तिसच्या वर्षाच्या अभ्यासक्रम पुरा करीत होते. निधन समयी श्री. देवेंद्र यांचे वय अवधे २५ वर्षांचे होते. त्यांचे वडील श्री. वसंतराव नुकतेच औरंगावाडून मुंवईस आले होते.

श्रीसाई मृतांचे आत्म्यास चिरशांती व सदगती देवो.

गुरु पौर्णिमा

००००७७०००

आज पातली गुरुपौर्णिमा
धांवे शिरडी भक्त जीवात्मा
म्हणे पाहुनी श्री परमात्मा
सद्गुरु साइ चरणी नमा ॥१॥

भक्तजनांची शिरडी दाटी
आशिस् धाया श्री जगजेटी
पहा प्रगटला साईधामा
सद्गुरु साई चरणी नमा ॥२॥

इशि वाशित्व अणिंमा गरिमा
प्राप्त नप्राकाम्या महिमा लघिमा
सांगली सर्वा जण भूतात्मा
सद्गुरु साई चरणी नमा ॥३॥

भक्तांचे कर दोळ्ही जुळ्ले
नतमस्तक ते पदी जाहले
गर्जत साई कल्पद्रुमा
सद्गुरु साई चरणी नमा ॥४॥

साईमंदिर खुले निशीदिनी
भक्त जाहले खूष मन्मनी
सारे जपती मंगल नामा
सद्गुरु साई चरणी नमा ॥५॥

साइनाथ ही गुरु माऊली
प्रसन्न भक्ता पहा जाहली
अपराधांची करीत क्षमा
सद्गुरु साई चरणी नमा ॥६॥

रथयात्रा ही श्री बाबांची
मिरवणूक ती पूज्य पोथीची
आज काढण्या भक्तजमा
सद्गुरु साई चरणी नमा ॥७॥

गुरुकृपेची पडतां दृष्टि
भक्तांवरती तेजः वृष्टि
भरूनी जातो प्रेमे आत्मा
सद्गुरु साई चरणी नमा ॥८॥

भक्तजनांची शिरडी वारी
गुरुपौर्णिमा भव्य साजरी
गीत गातसे नभी चंद्रमा
सद्गुरु साई चरणी नमा ॥९॥

नमो नमः श्री गुरुब्रह्मा
किती वणवा साइमहिमा
शद्वा सबुरी ठेऊनी प्रेमा
सद्गुरु साई चरणी नमा ॥१०॥

—श्री दा. र. दलबी.

५। ७८, बी. पी. टी. कॉलनी
रेनॉल्ड रोड, वडाळा, मुंबई ३७*

साई नाव तुझे क्षितिजा पलिकडे

इकडे तिकडे चहूँकडे
नांव तुझे क्षितिजा पलीकडे ॥१॥

जो आला तुझ्या शरणी
तो गेला झोळी भरनी
वाहसी तु त्याला सांकडे ॥२॥

ज्याने पुजिले भक्ति भावे
तैसा तैसा तु हि त्यांसी पावे
जाई तोचि प्रकाशाकडे ॥३॥

विश्रांती साई नंबात खरी
धरा मनी श्रद्धा सबूरी
संजया संगे मिळूनी जाऊं शिर्डीकडे ॥४॥

—श्री स्वामी संजयानन्द ब्रीधाम हिमालय.

॥ साई असे कैवारी ॥

शिरडीची करिती जे वारी
त्यांचा साई असे कैवारी

१) शुद्ध भक्ति ज्यांच्या ठायी
बंधुभाव नांदे हृदयि
देती जे भुकेल्यास भाकरी
त्यांचा साई असे कैवारी

२) साई चरणी प्रीती ज्यांची
ओढ मनी सत्कार्याची
ज्यांच्या स्वार्थ नसे अंतरी
त्यांचा साई असे कैवारी

शिरडीची करिती जे वारी
त्यांचा साई असे कैवारी

—जयवंत कुलकर्णी
कुलकर्णी कुटीर, १०, प्रार्थना समाज रोड,
विलेपाले (पूर्व), मुंबई ४०००५७.